

Hyvinvointikatsaus 2022

LAPINJÄRVI LAPPTRÄSK

1 Johdanto	4
2 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi.....	5
2.1 Talous ja elinvoima.....	5
2.1.1 Verotulot, euroa/asukas	5
2.1.2 Valtionosuudet yhteensä, euroa/asukas.....	6
2.1.3 Lainakanta, euroa/asukas	6
2.1.4 Vuosikate, euroa/asukas	6
2.1.5 HYTE-kerroin.....	7
2.1.6 HYTE-kerroin euroa/asukas	7
2.1.7 HYTE-kerroin, 1 000 euroa.....	8
2.1.8 Väestö 31.12.	9
2.1.9 Elävänä syntyneet.....	9
2.1.10 Demografinen huoltosuhde	9
2.1.11 Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta.....	10
2.1.12 Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot.....	10
2.1.13 Kunnan yleinen pienituloisuusaste	10
2.1.14 Työlliset, % väestöstä.....	11
2.1.15 Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä.....	11
2.1.16 Lisämaahanmuuton tarve	12
2.2 Lapset ja nuoret.....	12
2.2.1 Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista	13
2.2.2 Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	13
2.2.3 Ylipaino	14
2.2.4 Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	14
2.2.5 Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa.....	16
2.2.6 Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	17
2.2.7 Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	18
2.3 Työikäiset	18
2.3.1 Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	19
2.3.2 Sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä.....	19

2.3.3 Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä	20
2.3.4 Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	20
2.3.5 Henkilökohtaisen avun 18–64-vuotiaita asiakkaita vuoden aikana, kunnan kustantamat palvelut / 100 000 vastaavan ikäistä	21
2.3.6 Vaikeavammaisten liikkumista tukevat palvelut, saajia vuoden aikana / 100 000 asukasta	22
2.3.7 UKK-instituutin liikkumattomuuden kustannuslaskuri	22
2.3.8 Hyvinvointikyselyn tuloksia työikäisten koetusta hyvinvoinnista	23
2.4 Ikäihmiset	25
2.4.1 Yksin asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä	25
2.4.2 Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	26
2.4.3 Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 65 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä	26
2.4.4 Omaishoidon tuen 65 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä	27
2.4.5 Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	28
2.5 Kaikki ikäryhmät	28
2.5.1 Kokonaislainaus/asukas	29
2.5.2 Liikunta, TEAviisari	30
3 Hyvinvointityö vuonna 2022	30
3.1 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden toimenpiteiden raportointi vuodelta 2022 ..	33

1 Johdanto

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa (612/2021 § 6) säädetään, että kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä ja sillä on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain ja valmisteltava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.

Loviisan kaupunki ja Lapinjärven kunta muodostivat sosiaali- ja terveystalouden yhteistoiminta-alueen, jossa Loviisan kaupunki tuotti Lapinjärven kunnalle perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon palvelut vanhustenhuoltoa lukuun ottamatta, minkä takia kunnat olivat päättäneet tehdä yhdessä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Vuoden 2023 alusta lukien vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle. Loviisan ja Lapinjärven sote-palvelut ja pelastustoimen järjestää Itä-Uudenmaan hyvinvointialue. Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan.

Loviisan ja Lapinjärven hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä vastaa poikkihallinnollinen ja ylikunnallinen hyvinvointityön monialainen ohjausryhmä ja työryhmä (HYTE-ohjausryhmä ja HYTE-työryhmä). Ryhmissä on jäsenenä edustajia kuntien hallinnonaloilta ja kolmannelta sektorilta. HYTE-työryhmä käyttää tarvittaessa työssään asiantuntijoita. Loviisan kaupunginhallitus (7.12.2022 § 331) ja Lapinjärven kunnanhallitus (6.2.2023 § 18) päättivät jatkaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön ohjausryhmän sekä työryhmän yhteistoimintaa vielä kevätkauden 31.7.2023 asti, jotta hyvinvointialueen ja kunnan palvelukokonaisuudet saadaan hahmotettua paremmin.

Loviisan ja Lapinjärven hyvinvointisuunnitelma 2021–2024 hyväksyttiin Lapinjärven ja Loviisan valtuustoissa (Lapinjärvi 8.12.2021 § 51 ja Loviisa 16.2.2022 § 4). Hyvinvointisuunnitelman lähtökohdana oli Loviisan ja Lapinjärven kuntastrategiat, väestön hyvinvoinnin tilaa kuvaava tilastotieto sekä kuntalaisten ja toimijoiden näkemykset. Vuosittaisissa hyvinvointikatsauksissa valtuustoille raportoidaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä toteutetuista toimenpiteistä, mutta samalla on myös mahdollisuus päivittää tavoitteita ja toimenpiteitä. Vuoden 2022 katsauksessa keskitytään suunnitelman liitteenä olevien matriisien toimenpiteiden raportoimiseen vuodelta 2022.

2 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Vuosittaisissa hyvinvointikatsauksissa seurataan Loviisan ja Lapinjärven hyvinvointikertomukseen valittuja indikaattoreita.

Vuoden 2022 hyvinvointikatsauksessa on käytetty huhtikuussa 2023 saatavilla olevaa uusinta tilastotietoa, paitsi lasten ja nuorten osalta katsaukseen on kirjattu koulu-terveyskyselystä samat tiedot kuin 2021 vuoden hyvinvointikatsauksessa.

HYTE-ryhmät valitsivat indikaattoritiedon vertailukunniksi Itä-Uudenmaan kunnista Porvoon ja Sipoon sekä muista kunnista Hangon, joka on Uudenmaan reunalla sijaitseva kaksikielinen merenrantakaupunki kuten Loviisakin. Indikaattorien tarkastelussa ilmiöitä tarkastellaan myös koko maan tilanteeseen verrattuna.

Indikaattorien lähteenä on käytetty Sotkanet.fi-palvelua ellei toisin mainita. Indikaattoreiden väestösuhteutus on tehty THL:ssä käyttäen Tilastokeskuksen väestötilaston tietoja.

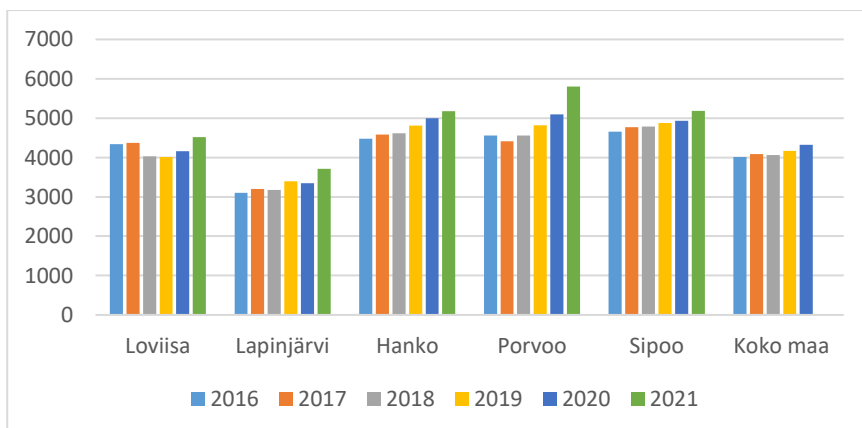
2.1 Talous ja elinvoima

Vuosi 2022 oli taloudellisilla mittareilla hyvä Loviisan kaupungille. Ylijäämää kertyi 3,3 miljoonaa euroa, joka oli selkeästi enemmän kuin alkuperäisessä talousarviossa. Tämä johtui lähinnä siitä, että yhteisöverotulot toteutuivat noin 4,3 miljoonaa euroa ennustettua korkeampina. On kuitenkin hyvä muistaa, että omaisuutta (lähinnä kesämökkintontteja) myytiin noin 3 miljoonan euron arvosta. Kaupungin rahavarat pysyivät tyydyttävällä tasolla, vaikkei uusia lainoja nostettu vuonna 2022. Kaupungin lainakanta laski näin ollen noin 11 prosentilla 4 538 euroon/asukas. Loviisan kaupungin kertynyt ylijäämä on vuoden 2022 tilinpäätöksessä 14,1 miljoonaa euroa, joka antaa hyvän perustan tuleville epävarmoille vuosille, jotka sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tuo tullessaan kuntasektorille.

Lapinjärven vuoden 2022 taloudellinen tulos oli ylijäämäinen. Kunnan tase on myös selvästi ylijäämäinen ja lainamäärä jatkoi alenemistaan.

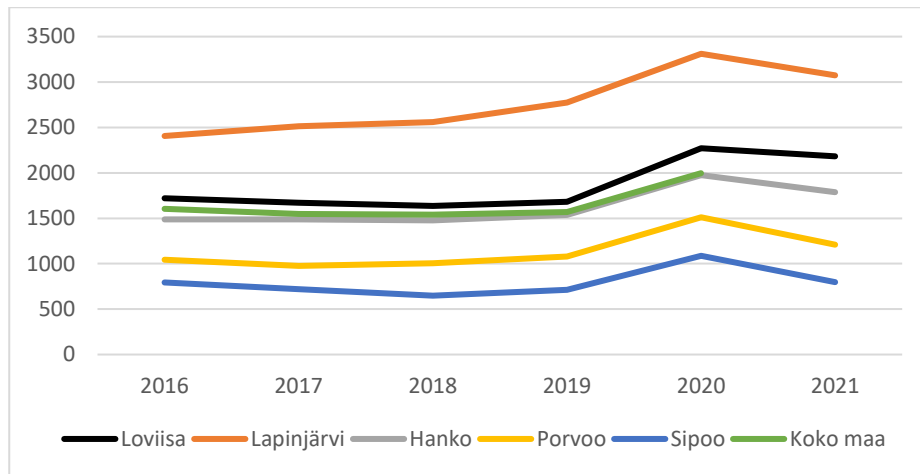
2.1.1 Verotulot, euroa/asukas

Lähde: Sotkanet.fi, THL

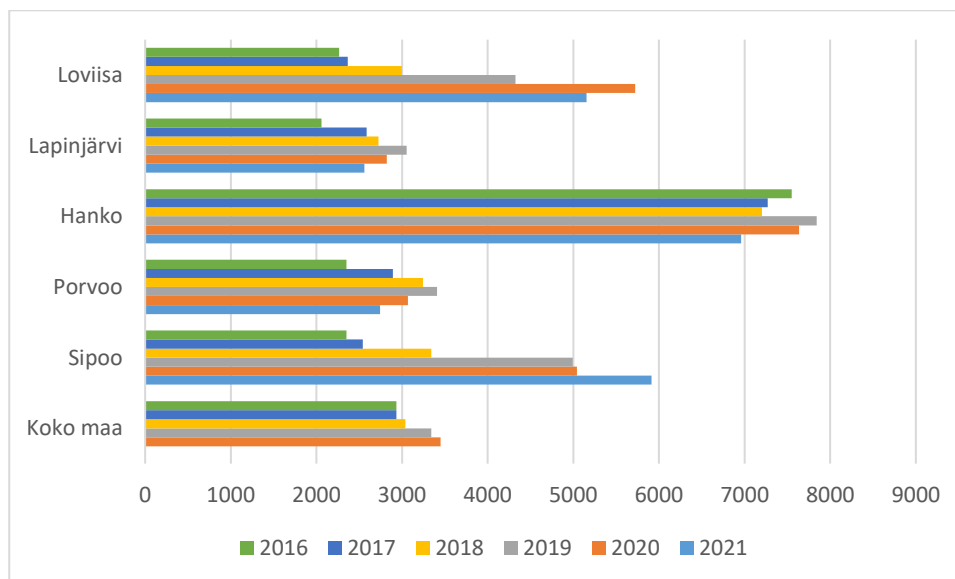
2.1.2 Valtionosuudet yhteensä, euroa/asukas

Lähde: Sotkanet.fi, THL

2.1.3 Lainakanta, euroa/asukas

Lähde: Sotkanet.fi, THL

2.1.4 Vuosikate, euroa/asukas

Lähde: Sotkanet.fi, THL

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Loviisa	503	548	-120	-119	727	804
Lapinjärvi	-89	-85	-6	67	1 133	673
Hanko	475	818	447	397	1 002	902
Porvoo	720	571	580	502	1 112	1 584
Sipoo	651	508	356	255	743	832
Koko maa	494	596	376	316	739	

Kunnille otettiin vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, jolla halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

Hyte-kerroin muodostuu 15 prosessi-indikaattorista, jotka mittaavat toiminnan nykytilaa ("Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on"), sekä kuudesta tulosindikaattorista, jotka mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Tulosindikaattoreilla ja prosessi-indikaattoreilla on yhtä suuruinen painoarvo HYTE-kerrointa laskettaessa. Keskeistä on, että kunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa HYTE-kertoimessa käytettäviin indikaattoreihin. Prosessi-indikaattorit perustuvat THL:n TEAviisari-tiedonkeruihin liikunnassa, perusopetuksessa, kulttuurissa ja kuntajohdossa, jotka tehdään eri hallinnonaloille kahden vuoden välein. Tulosindikaattorit saadaan kyselyistä sekä rekistereistä.

Jokaisesta HYTE-kerroin-tulosindikaattorista (yhteensä 6 kpl) on olemassa alkuperäinen ja skaalattu versio. Sekä alkuperäisellä tulosindikaattorilla että skaalatulla tulosindikaattorilla voi olla vaikutus HYTE-kertoimeen. Mikäli alkuperäinen tulosindikaattori on indikaattori-kohtaisella tavoitetasolla, saa kunta automaattisesti skaalatusta indikaattorista maksimipisteet (100). Jos alkuperäinen tulosindikaattori ei ole tavoitetasolla, skaalatun indikaattorin pisteytys määrittyy kahden viimeisimmän mittausvuoden eron suuruuden perusteella. Tämä suhteutetaan muissa kunnissa tapahtuneeseen muutokseen. Mitä parempi muutos on suhteessa muissa kunnissa tapahtuneeseen muutokseen, sitä paremmat pisteet kunta saa skaalatussa indikaattorissa. Suurimman positiivisen muutoksen saavuttanut kunta saa maksimipisteet (100) ja suurimman negatiivisen muutoksen kokenut minimipisteet (0). Muut kunnat ja hyvinvointialueet sijoittuvat tälle välille (0–100) oman tuloksensa mukaisesti. (Lähde: THL)

2.1.5 HYTE-kerroin

Lähde: *Sotkanet.fi*, THL

	2018	2020	2021	2022
Loviisa	51	63	67	60
Lapinjärvi	50	61	65	58
Hanko	55	49	49	62
Porvoo	60	67	59	62
Sipoo	58	56	58	57

2.1.6 HYTE-kerroin euroa/asukas

Lähde: *Sotkanet.fi*, THL

	2020	2021	2022
Loviisa	17,3	18,9	17,1
Lapinjärvi	16,6	18,5	16,5
Hanko	13,3	13,8	17,6
Porvoo	18,4	16,7	17,6
Sipoo	15,4	16,4	16,3

2.1.7 HYTE-kerroin, 1 000 euroa

Lähde: Sotkanet.fi, THL

	2020	2021	2022
Loviisa	255	278,7	251
Lapinjärvi	43,2	48,5	42,6
Hanko	109,2	111,1	140,2
Porvoo	924,7	844,8	901,3
Sipoo	325,1	356	361,1

Indikaattori ilmaisee HYTE-kertoimen asteikolla 0–100 eli keskiarvo tulosindikaattoreiden keskiarvosta ja prosessi-indikaattoreiden keskiarvosta. Kyseisellä kertoimella Loviisan arvo asukasta kohden euroiksi muutettuna oli vuonna 2022 17,1 euroa/asukas ja Lapinjärven 16,5 euroa/asukas. HYTE-kertoimen arvo olisi ollut Loviisassa 251 000 euroa ja Lapinjärvellä 42 600 euroa. Laskelmissa kunnille jaettava summa on vuoden 2019 jälkeen ollut 100 miljoonaa euroa.

Tilastokeskuksen väestön ennakkotilaston perusteella vuonna 2022 Loviisassa syntyi 86 lasta ja Lapinjärvellä 14 lasta. Ennakkotietojen mukaan syntyvyys laski valtakunnallisestikin edellisvuodesta ja vuonna 2022 elävänä syntyneiden määrä oli pienin yli 150 vuoteen ja kuolleiden määrä suurin sitten sotavuosien. Ennakkotilaston perusteella Loviisan väkiluku oli vuoden 2022 lopulla 14 567 ihmistä ja Lapinjärven 2 519. Useat kymmenet Ukrainan sotaa paenneet tilapäisen suojelun saaneet eivät ole nostaneet viime vuoden väkilukua, koska vasta kun yhtäjaksoista asumista tulee Suomessa vuosi täyteen, voi hakea kotikuntapaikkaa. Tilastokeskuksen vuoden 2022 tilasto on ennakkotilasto, ja tiedot tarkentuvat myöhemmin vuoden aikana.

Väestöllinen eli demografinen huoltosuhde on alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhde 15–64-vuotiaiden määrään. Demografinen huoltosuhde nousee koko maassa väestön ikääntymisen myötä. Loviisan ja Lapinjärven huoltosuhteen arvo on korkeampi kuin koko maan luku. Vuoden 2021 ennusteen mukaan Loviisan väestöllinen huoltosuhde ylittäisi 80 (80,3) vuonna 2025, jolloin se olisi lähes sama kuin Lapinjärvellä (80,0) eli sataa työikäistä kohden on yhteensä 80 eläkeikäistä ja lasta. Siitä eteenpäin Loviisan huoltosuhteen ennustetaan kasvavan tasaisesti vuosittain, ja se olisi vuonna 2040 90,3, Lapinjärvellä 80,2, kun koko maan ennuste on 67,3.

Lapinjärvellä joulukuun 2022 työttömyysprosentti oli 9,0. Joulukuussa työttömiä työnhakijoita oli Lapinjärvellä TE-toimiston mukaan 105. Pitkäaikaistyöttömien määrä oli 50 henkilöä. Vuonna 2022 Loviisassa työttömien työnhakijoiden osuus oli tammikuussa 11,6 prosenttia (2021: 14,6 %) ja joulukuussa 2022 10,5 prosenttia (2021: 11,8 %). Pitkäaikaistyöttömiä työttömistä työnhakijoista oli vuonna 2022 tammikuussa 396 (2021: 372) ja joulukuussa 291 (2021: 413).

Loviisan haasteena on rakenteellistuva pitkäaikaistyöttömyys: työmarkkinatukien kuntalaskutuksessa korostuvat yli 1 000 päivää työmarkkinatukea saaneet. Työttömyyden painopiste on yli 50-vuotiaissa työttömissä. Ulkomaalaistaustaisten työttömien määrässä oli hienoista nousua vuonna 2022 (tammikuussa 77 henkilöä, joulukuussa 92 henkilöä). Vuonna 2022 avoimia työpaikkoja oli Loviisassa 288 tammikuussa ja 83 joulukuussa.

2.1.8 Väestö 31.12.

Lähde: Sotkanet.fi, THL

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Loviisa	15 208	15 085	14 891	14 772	14 745	14 643	14 568
Lapinjärvi	2 739	2 706	2 665	2 606	2 621	2 580	2 518
Hanko	8 663	8 517	8 379	8 199	8 042	7 979	7 832
Porvoo	50 144	50 159	50 262	50 380	50 619	51 149	51 232
Sipoo	19 922	20 310	20 666	21 170	21 687	22 190	22 320
Koko maa	5 503 297	5 513 130	5 517 919	5 525 292	5 533 793	5 548 241	5 563 970

2.1.9 Elävänä syntyneet

Lähde: Sotkanet.fi, THL

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Loviisa	111	112	86	76	100	95
Lapinjärvi	25	19	25	17	18	21
Hanko	65	51	53	44	36	43
Porvoo	447	429	431	394	400	419
Sipoo	172	169	173	163	180	211
Koko maa	52 814	50 321	47 577	45 613	46 463	49 594

2.1.10 Demografinen huoltosuhde

Lähde: Sotkanet.fi, THL

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Loviisa	69,5	70,8	72,4	74,1	75,5	76,6	77,9
Lapinjärvi	73,1	76,5	78,6	78,2	79,8	81,9	82,3
Hanko	74,5	77,5	78,9	81,0	81,5	83,2	83,5
Porvoo	59,2	60,7	61,3	61,9	62,7	63,3	63,8
Sipoo	57,8	58,1	57,8	56,1	55,7	55,8	55,9
Koko maa	59,1	60,1	60,8	61,4	61,9	62,4	62,3

2.1.11 Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

Lähde: Sotkanet.fi, THL

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Loviisa	-2,3	-1,7	-5,2	-1	2,9	-0,8
Lapinjärvi	-18,5	-5,5	-8,2	-11	8,0	-10,0
Hanko	-20,2	-12	-11,2	-15,6	-13,9	-3,7
Porvoo	-0,5	-2	0,7	0,3	2,4	8,2
Sipoo	22,8	15,1	16,1	22	21,3	20,6

2.1.12 Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

Lähde: Sotkanet.fi, THL

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Loviisa	24,2	24,9	24,9	25,0	24,6	25,9
Lapinjärvi	26,8	27,0	28,6	28,5	28,6	32,9
Hanko	22,8	23,5	26,5	25,0	25,9	33,3
Porvoo	25,4	25,8	26,4	26,4	25,7	27,1
Sipoo	26,8	27,4	27,5	28,1	28,0	29,4
Koko maa	27,2	27,7	28,1	27,9	27,7	29,1

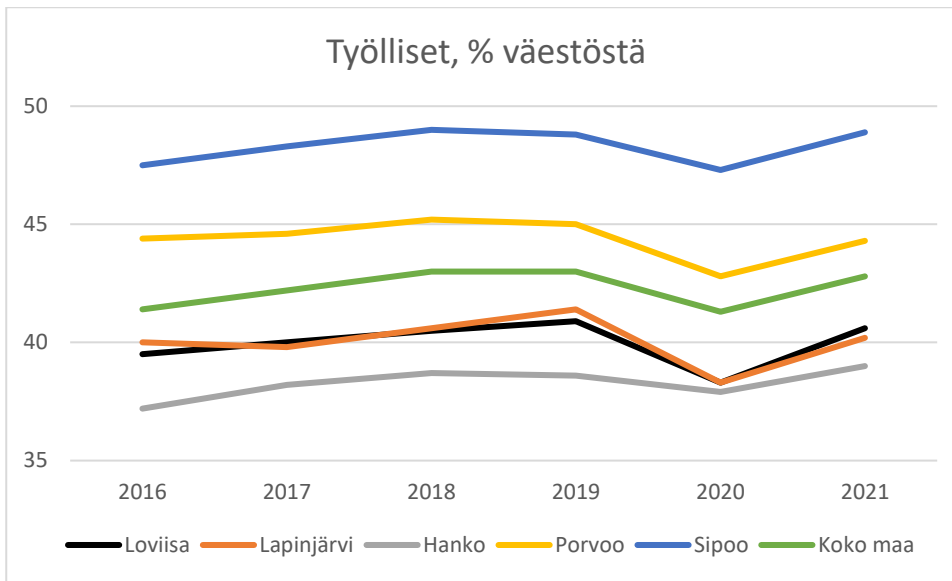
2.1.13 Kunnan yleinen pienituloisuusaste

Lähde: Sotkanet.fi, THL

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Loviisa	12,6	12,3	11,9	12,4	12,2	13,0
Lapinjärvi	13,3	11,3	13,2	14,6	13,2	15,1
Hanko	10,3	9,8	10,2	10,1	10,2	10,0
Porvoo	8,6	8,7	9,1	9,6	8,7	9,4
Sipoo	6,0	5,7	6,2	6,4	6,5	6,9
Koko maa	12,7	12,8	13,1	13,4	12,5	13,2

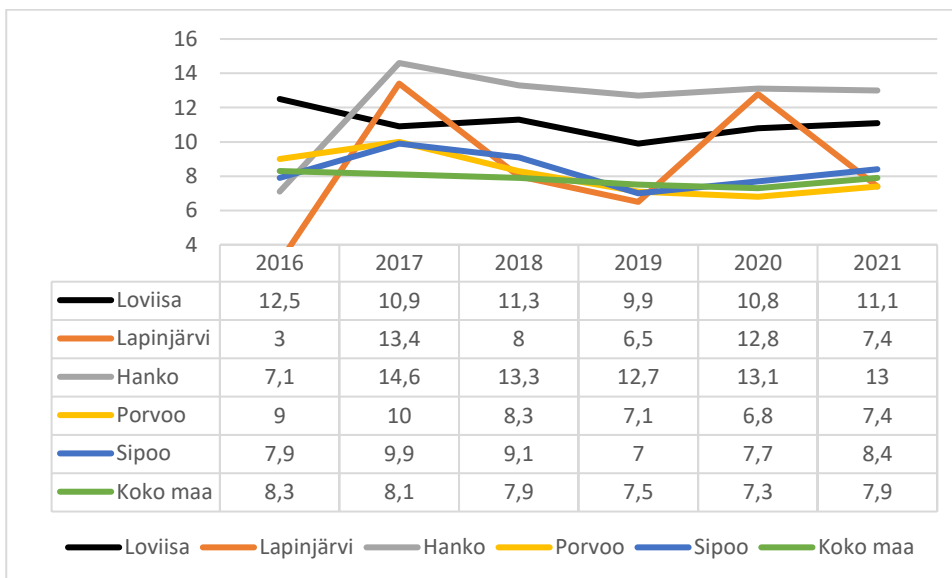
2.1.14 Työlliset, % väestöstä

Lähde: Sotkanet.fi, THL

2.1.15 Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Lähde: Sotkanet.fi, THL

2.1.16 Lisämaahanmuuton tarve

Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI laski, miten paljon lisää työikäisiä maahanmuuttajia mihin Suomen kunta tarvitsee, jotta työikäinen väestö vastaa vuonna 2035 nykytasoa. Työikäisiksi luetaan 20–64-vuotiaat. Laskelma perustuu MDI:n väestöennusteeseen, jossa on huomioitu syntyvyys, kuolleisuus, kuntien väliset tulo- ja lähtömuutot sekä maahan- ja maastamuutot. Laskelma huomioi, että osa maahanmuuttajista ei jää siihen kuntaan, mihin he ensin muuttavat. (Lähde: <https://yle.fi/a/74-20022080> 26.3.2023)

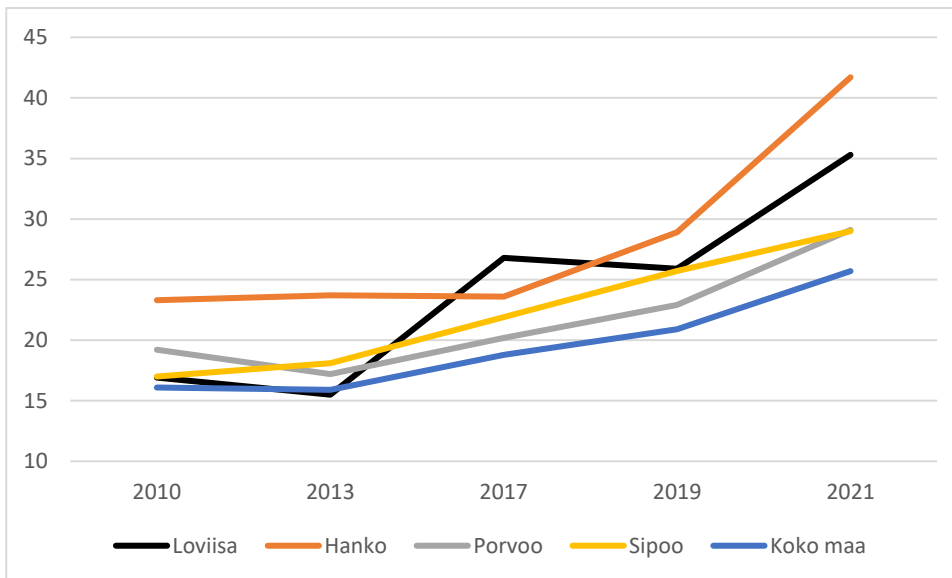
	Loviisa	Lapinjärvi	Hanko	Porvoo	Sipoo
Työikäiset 2022	7 526	1 258	3 912	28 142	12 872
Työikäiset 2035	7 081	1 232	3 210	28 556	14 294
Työikäisten muutos	-445	-26	-702	+414	+1 422
Muutosprosentti	-5,9 %	-2,1 %	-17,9 %	+1,5 %	+11 %
Odotettu maahanmuutto	327	87	319	1 828	609
Lisämaahanmuuton tarve	667	44	1 114	0	0

2.2 Lapset ja nuoret

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kouluterveyskysely tehdään joka toinen vuosi parittomina vuosina. Viimeisimmät kouluterveyskyselyn tulokset ovat vuodelta 2021, joten tässä katsauksessa on esitetty samat tulokset kuin vuoden 2021 hyvinvointikatsauksessa. Kouluterveyskysely tehdään perusopetuksen 4. ja 5. luokan ja 8. ja 9. luokan oppilaille sekä lukion ja ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoille. Kouluterveyskyselyn ja MOVE:n tulokset tilastoidaan oppilaitoksen sijaintipaikkakunnan mukaan, minkä takia perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilaiden indikaattoritietoja Lapinjärveltä ei ole saatavissa vuoden 2013 jälkeen. Myöskään perusopetuksen 4. ja 5. luokan oppilaiden kaikkia indikaattoritietoja ei ole saatavilla, koska tietosuojan takia tuloksia ei julkaista, jos vastaajamäärä on alle 30. Loviisan sekä Lapinjärven tulokset olivat monelta osin huolestuttavan heikot. Tulosten takia useat tahot kunnissa käynnistivät prosesseja lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi yksin tai yhteistyössä.

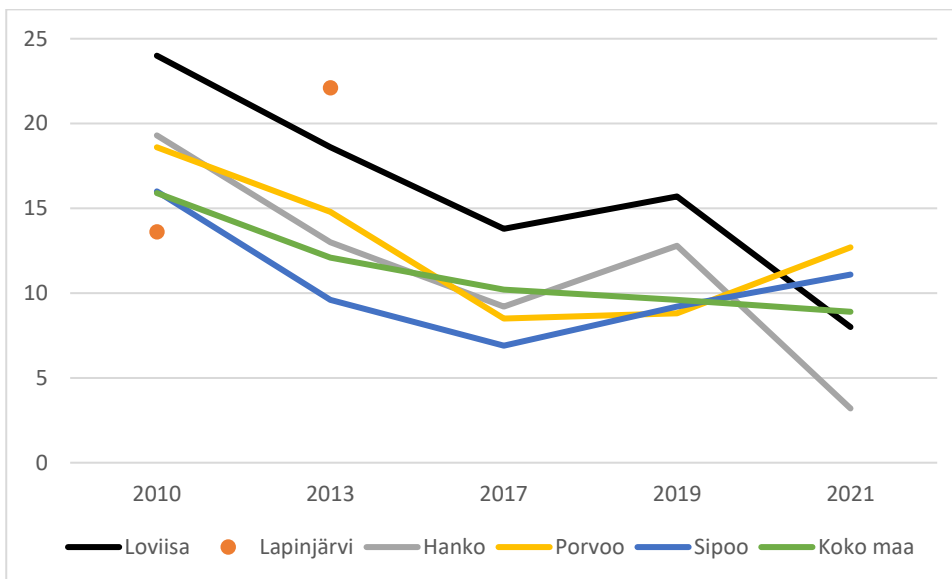
2.2.1 Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Lähde: Sotkanet.fi, THL

2.2.2 Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Lähde: Sotkanet.fi, THL

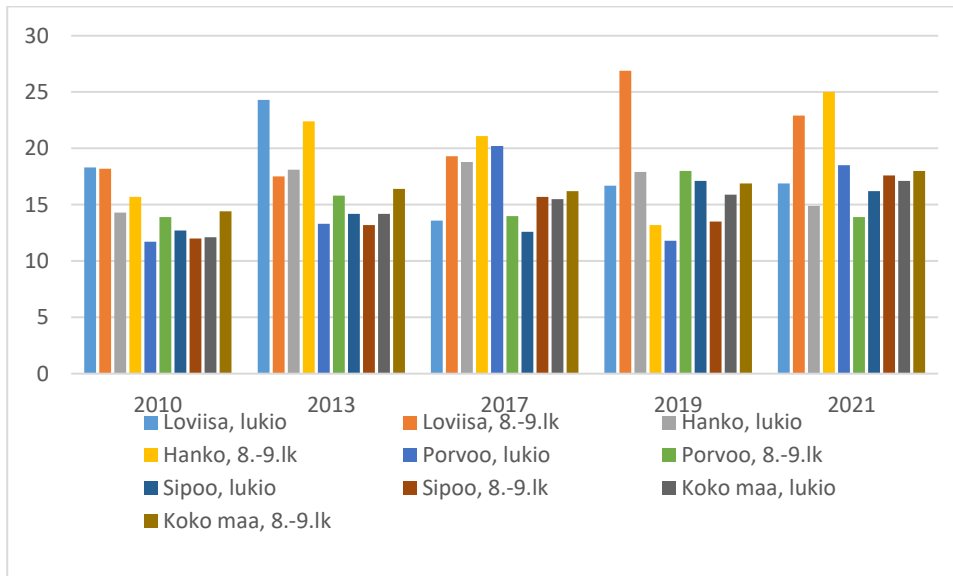

2.2.3 Ylipaino

Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Ylipainon raja määrittyy iän ja sukupuolen mukaan. 18-vuotiailla ja sitä vanhemmilla raja on 25 kg/m². Nuoremmilla ikäryhmillä raja on pienempi, esimerkiksi 14-vuotiailla pojilla 22,62 kg/m² ja tytöillä 23,34 kg/m².

2.2.4 Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Lähde: Sotkanet.fi, THL

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Loviisa	1	1,2	1,3	1,4	1,4	1,9	2,0
Lapinjärvi	2,1	2	2,2	2,2	2,2		
Hanko	0,8					1,0	
Porvoo	0,8	0,7	0,9	0,9	0,9	0,8	0,9
Sipoo	0,9	1	0,9	0,8	1	1,1	1,0
Koko maa	1	1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2

Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan tytöt kokevat terveydentilaansa poikia yleisemmin keskinkertaiseksi tai huonoksi. Vuonna 2021 loviisalaisista pojista terveydentilansa huonoksi koki 24,1 prosenttia (2019: 18,3 prosenttia) kun taas tytöistä 44,1 prosenttia (2019: 33 prosenttia). Kokemus huonosta terveydentilasta on mahdollisesti yhteydessä aamupalan ja koululounaan syömättä jättämiseen, alle kahdeksan tunnin yöuniin sekä vähäiseen liikuntaan ja ylipainoon, joissa kaikissa loviisalaisten 8. ja 9. luokan oppilaiden osuus oli suurempi kuin maassa keskimäärin.

Suomalaisnuorten humalajuominen on vähentynyt vuosituhannen vaihteen jälkeen, ja humalajuomisen aloitusikä on myöhentynyt 2010-luvulla. Loviisassa peruskoulun 8. ja 9.

luokan oppilaista tosi humalaan itsensä kerran kuukaudessa juovien osuus on vuodesta 2010 lähtien ollut huomattavasti suurempi kuin vertailukunnissa ja koko maassa keskimäärin. Humalajuominen on kuitenkin vähentynyt myös Loviisassa, ja vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tulosten mukaan niiden nuorten osuus, jotka vähintään kerran kuukaudessa juovat itsensä humalaan, jäi ensi kertaa alle maan keskiarvon.

Humalajuominen lisää nuorten alttiutta tapaturmille ja väkivallan uhriksi joutumiselle ja kasvattaa itsemurhien riskiä. Toistuvasti humalahakuisesti juovilla nuorilla ilmenee muita enemmän seksuaalista riskikäyttäytymistä ja muuta riskikäyttäytymistä. Toistuvan humalajuomisen on lisäksi todettu lisäävän myöhemmän päihde- ja mielenterveyshäiriön riskiä, korkean alkoholitoleranssin puolestaan päihdehäiriön riskiä. Viimeksi mainittu on yhdistetty myös korkeampaan tapaturma- ja itsemurhakuolleisuuteen. Toisen asteen koulutuksen puuttuminen ja nuorisotyöttömyys lisäävät myöhempien alkoholiongelmien riskiä.

Alkoholin käytön aloittamista alaikäisenä tulee ehkäistä. Ikärajavaltvonta ja kysynnän ehkäisy ovat tehokkaita keinoja, ja nämä elementit yhdistyvät esimerkiksi valtakunnallisessa Pakka-toimintamallissa. Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto seuraa tilannetta jatkuvasti ja yrittää löytää ja järjestää toimintaa ja toimijoita pääasiassa kouluihin, jotta tavoitettaisiin kaikki lapset ja nuoret sekä heidän vanhempansa esimerkiksi vanhempainiltoja järjestämällä.

Ylipainon synnyssä ratkaisevia tekijöitä ovat elinympäristö ja elintavat. Myös perimällä ja liikkumisella on vaikutusta lasten ja nuorten ylipainon syntyyn. Loviisassa ja Lapinjärvellä ylipaino on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen FinLapset-tutkimuksen mukaan yleisempää etenkin neuvolaikäisillä. Vuonna 2020 0–6-vuotiaiden ikäryhmässä ylipainoisia tyttöjä oli Lapinjärvellä 28 prosenttia, Loviisassa 22 prosenttia ja maassa keskimäärin 16 prosenttia. Muissa ikäryhmissä erot ylipainoisten osuudessa verrattuna maan keskiarvoon eivät olleet merkittäviä ja ylipainoisten lasten ja nuorten osuus oli vähentynyt edellisvuosiin verrattuna. Ylipainon syntymistä pyritään ehkäisemään terveellisistä ruokatottumuksista ja liikunnan tärkeydestä informoimalla jo lastenneuvolasta lähtien.

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työ- ja/tai kansaneläkejärjestelmästä työkyvyttömyyseläkettä saaneiden 16–24-vuotiaiden prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä on noussut Loviisassa ja on 0,8 prosenttia suurempi kuin koko maan tulos. Mielenterveyden häiriöt ovat keskeinen syy työkyvyttömyyseläkkeisiin ja sairauspäivärahan saamiseen. Häiriöt korostuvat nuorten työkyvyttömyyden syynä, ja työkyvyttömyys mielen-terveysyistä on nuorilla yleisempää kuin esimerkiksi tuki- ja liikuntaelinsairauksiin liittyvä työkyvyttömyys.

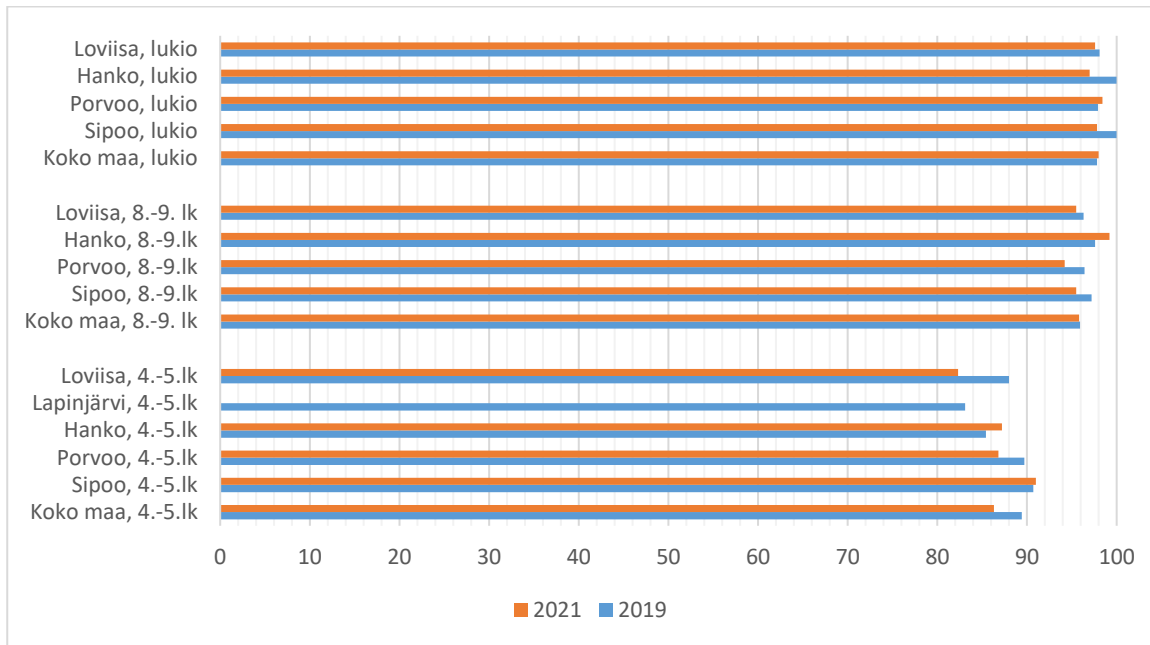
2.2.5 Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa

Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019–)

Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019–)

Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019–)

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Move!-mittaustulokset kertovat kuntatasolla perusopetusikäisten (5.- ja 8.-luokkalaiset) lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn tilasta. Fyysinen toimintakyky oli heikko fyysisen toimintakyvyn tasoa mittaavien Move!-mittauksien mukaan 5. luokan oppilaista Loviisassa 50,4 prosentilla ja Lapinjärvellä 46,9 prosentilla sekä 8. luokan oppilaista 44,6 prosentilla Loviisassa syksyllä 2022. Move!-testien kokonaistuloksien perusteella Loviisan ja Lapinjärven oppilaiden toimintakyky on hieman parantunut, mutta eri osa-alueiden tulokset ovat kuitenkin vielä valtakunnallisen tason alapuolella lähes kaikilla osa-alueilla. Erot liikkuvien ja liikkumattomien nuorten välillä on kasvanut: toisaalta on lapsia, joiden toimintakyky on hyvä tai erinomainen, toisaalta on iso joukko lapsia, joiden toimintakyky on heikko. Harrastuneisuus näkyy Move-testien tuloksissa. Lapinjärveltä sekä Loviisan kylistä tavoitteelliseen urheiluharrastukseen osallistuminen on haastavampaa kuin kaupungeissa. Myös pitkien koulumatkojen arvioidaan vaikuttavan fyysiseen kuntoon heikentävästi, kun koulumatkat kuljetaan aktiivisten kulkutapojen sijaan koulukyydeillä.

Lapinjärven kouluissa oppilaiden liikkumista pyritään edistämään usein eri toimenpitein. Oppilaille tarjotaan erilaisia mahdollisuuksia koulupäivän aikana tapahtuvaan liikkumiseen (pidennetty ulkoviikotunti, kuntosaliviikotunti, luisteluviikotunti, yhteiset aamulenkit) sekä kannustetaan myös liikkumaan vapaa-ajalla. Harrastamisen Suomen mallin kerhoilla pyritään saamaan harrastamattomatkin lapset harrastusten pariin. Lisäksi koulut tekevät tiivistä yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa muun muassa tiedottamalla kunnassa tarjolla olevista liikunta- ja harrastusmahdollisuuksista. Yhteistyötä tehdään myös latuverkostojen ja luistelukenttien ylläpitäjien kanssa, jotta lähiympäristössä liikkuminen mahdollistuu myös koulupäivien yhteydessä. Vanhempainyhdistys huoltaa ja lainaa lapsille koko kaudeksi luistimet ja tarvittaessa muita talviurheiluvälineitä.

Loviisan kouluissa liikuntaa pyritään lisäämään oppituntien liikunnallisella tauottamisella sekä käyttämällä toiminnallisilla oppimistapoja. Keväällä 2021 Loviisa pääsi mukaan Fiksusti kouluun -hankkeeseen, jonka tavoitteena on aktiivisilla ja kestäville koulumatkoilla lisätä lasten ja nuorten päivittäistä liikumista sekä vähentää liikenteen päästöjä. Hankkeeseen liittyen kartoitettiin neljän koulun piha-alueen ja lähiympäristön olosuhteet sekä toteutettiin kulkutapa- ja huoltajakysely Harjurinteen koulussa ja Sävträsk skolassa. Lasten ja nuorten harrastustoimintaa toteutetaan ja kehitetään kolmen eri hankerahoituksen turvin. Kerhotoimintaa järjestetään heti koulupäivän jälkeen kaikissa Loviisan kouluissa. Kaupungin järjestämä toiminta täydentää seurojen ja muiden toimijoiden toimintaa.

2.2.6 Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Lähde: *Sotkanet.fi, THL*

		2018	2019	2020	2021	2022
Loviisa	miehet	45,5	56,4	56	52,9	45
	naiset	46,5	51,4	46	54,7	53,3
	yhteensä	46,1	53,5	51,4	53,8	50,4
Lapinjärvi	miehet		66,7		81,2	37,5
	naiset	9,1	53,3		64,7	56,2
	yhteensä	9,1	59,3		72,7	46,9
Hanko	miehet	68,2	65,9	53,3	48,5	56,8
	naiset	39,1	42,4	31,7	51,2	54,1
	yhteensä	53,3	55,8	43	50	55,4
Porvoo	miehet	36,4	41,4	45,6	41,9	40,5
	naiset	24,1	34,3	38,8	37,8	34,3
	yhteensä	30,6	37,9	42,2	39,8	37,4
Sipoo	miehet	43,8	34,2	36	31	27,2
	naiset	28	44,6	34,1	29,7	32,1
	yhteensä	35,7	39,3	35,1	30,3	29,7
Koko maa	miehet	40,2	40,5	41,2	39	39,2
	naiset	32,8	34,9	35,7	36,1	37,5
	yhteensä	36,5	37,7	38,4	37,6	38,4

2.2.7 Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Lähde: Sotkanet.fi, THL

		2018	2019	2020	2021	2022
Loviisa	miehet	58,1	48,3	47,4	59,6	42,4
	naiset	38,9	40,8	37,3	46,9	46,8
	yhteensä	47,4	45	41,7	52,9	44,6
Hanko	miehet	42,9	74,3	60	58,8	70,6
	naiset	50	66,7	61,5	44,8	51,9
	yhteensä	45,7	70,6	60,9	52,4	62,3
Porvoo	miehet	42,7	32,6	41,7	46	44,6
	naiset	30	29,9	42,7	41,8	42,3
	yhteensä	36,7	31,1	42,2	44	43,5
Sipoo	miehet	35,8	20,8	26,6	35,9	33,3
	naiset	32,9	27,8	29,7	20,9	37,2
	yhteensä	34,3	25,5	28,1	28,6	35,1
Koko maa	miehet	42,1	40,2	41,2	41,1	39,9
	naiset	35,8	34,9	37,1	40,8	42,6
	yhteensä	39	37,6	39,2	40,9	41,2

2.3 Työikäiset

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan työikäisessä väestössä matalammin koulutettujen terveys on heikompi. Terveys ja elämänlaatu ovat keskimääräisesti huonompia alemmissa sosiaaliryhmissä, koska elintavat ovat epäterveellisemmät sekä toiminta- ja työkyky ovat heikompia. Sosiaali- ja terveystalouden käyttö ei ole tarpeeseen nähden riittävää, mikä osaksi johtuu palvelujärjestelmän eriarvoisuudesta sekä pienituloisten vähäisemmästä hoitoon hakeutumisesta. Työikäisessä väestössä on selkeästi havaittavissa isoja terveyseroja.

Erilaiset työhön ja elintapoihin vaikuttavat riskit aiheuttavat työikäisten varhaisen eläkkeelle jäämisen. Erilaiset mielenterveysongelmat ja työtehtävät, joihin sisältyy paljon fyysisesti rasittavaa työtä, lisäävät työkyvyttömyyseläkkeen riskiä. Työkyvyttömyyseläkettä saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus on laskenut vuosittain. Loviisassa työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus on 0,9 prosenttia suurempi kuin koko maassa. Tutkimusten mukaan mielenterveyden ja psyykkisen hyvinvoinnin ongelmat ovat yleisempiä vähemmän koulutetuilla, työntekijä-ammateissa toimivilla ja pienituloisilla kuin pidemmälle koulutetuilla, toimihenkilöillä ja suurituloisilla. Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden työikäisten määrä on noussut vuodesta 2016 alkaen, ja nousu jatkui edelleen sekä Loviisassa että Lapinjärvellä kuten koko maan tilastossa. Loviisassa on mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saavia enemmän kuin vertailukunnissa. Sairauspäivärahaa saaneiden 25–64-vuotiaiden osuudet nousivat vuonna 2022 huomattavasti edellisiin vuosiin verrattuna, mikä ei johtunut mielenterveysongelmista. Aikaisempina vuosina sairastuvuus oli pysynyt samalla tavalla, mutta mielenterveysongelmat olivat kasvaneet työikäisessä väestössä.

Toimeentulotukea saaneiden työkäisten määrä on pysynyt melko vakaana eikä koronapandemia vaikuttanut siihen mitenkään merkittävästi.

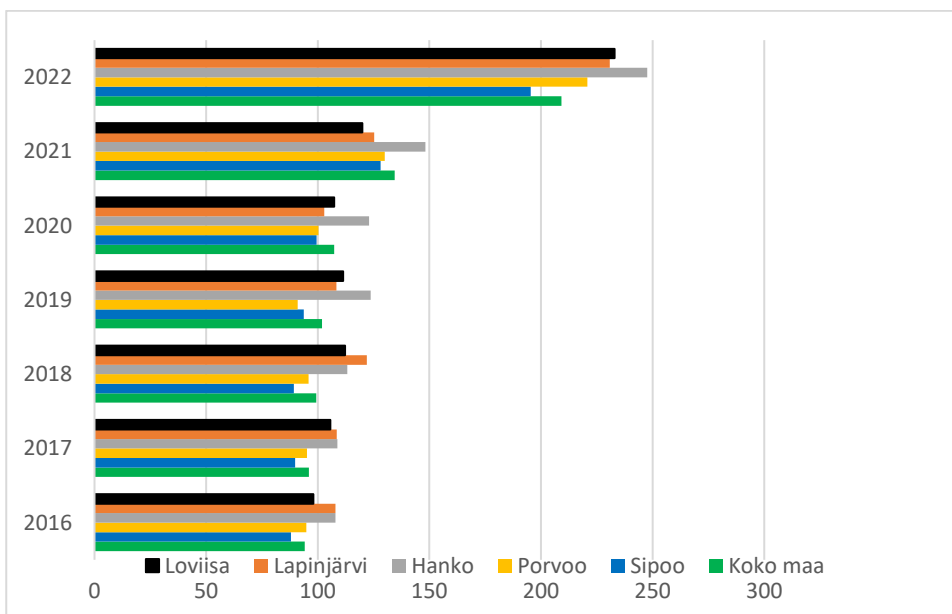
2.3.1 Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Lähde: Sotkanet.fi, THL

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Loviisa	8,2	7,9	7,9	7,8	7,4	7,1	7,0
Lapinjärvi	8,3	7,9	7,3	6,6	6,5	5,8	5,3
Hanko	7,5	7,2	7,5	7,7	7,8	7,5	7,3
Porvoo	5,6	5,4	5,4	5,2	5	4,8	4,7
Sipoo	4,1	4	3,9	3,9	3,9	3,9	3,8
Koko maa	7,2	6,9	6,7	6,6	6,5	6,3	6,1

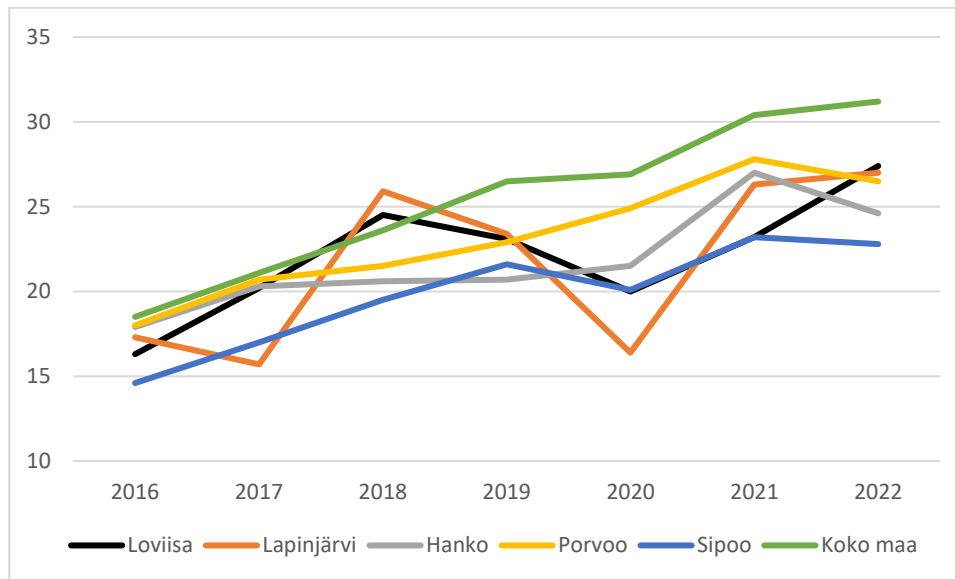
2.3.2 Sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Lähde: Sotkanet.fi, THL

2.3.3 Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Lähde: Sotkanet.fi, THL

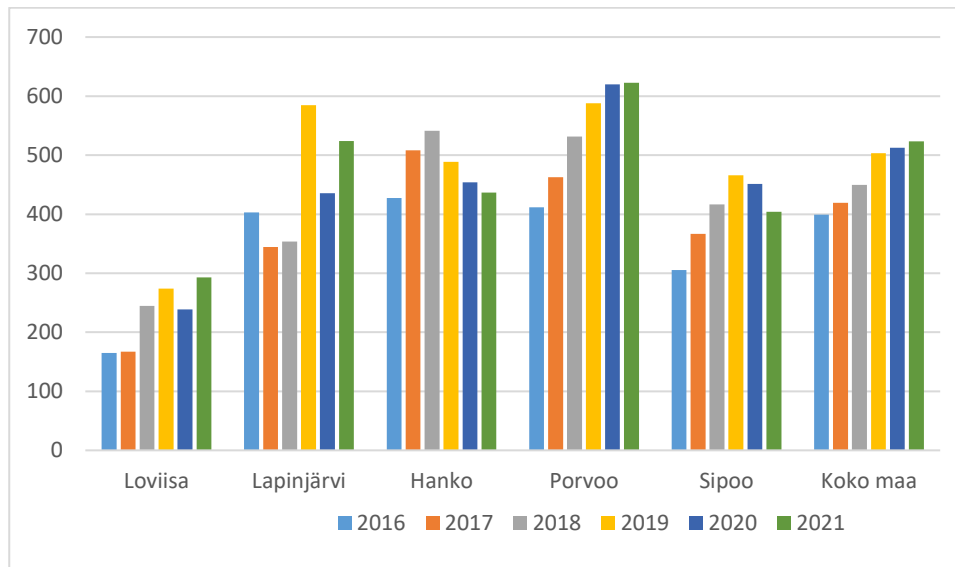
2.3.4 Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Lähde: Sotkanet.fi, THL

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Loviisa	1,5	1,8	1,9	2,1	2,2	2,0
Lapinjärvi	1,2	1,1	1,2	1,4	1,8	2,1
Hanko	2,4	2,7	2,7	2,5	2,4	2,5
Porvoo	2,5	2,7	2,6	2,2	2,4	2,3
Sipoo	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0
Koko maa	2,5	2,8	2,9	2,7	2,8	2,7

2.3.5 Henkilökohtaisen avun 18–64-vuotiaita asiakkaita vuoden aikana, kunnan kustantamat palvelut / 100 000 vastaavan ikäistä

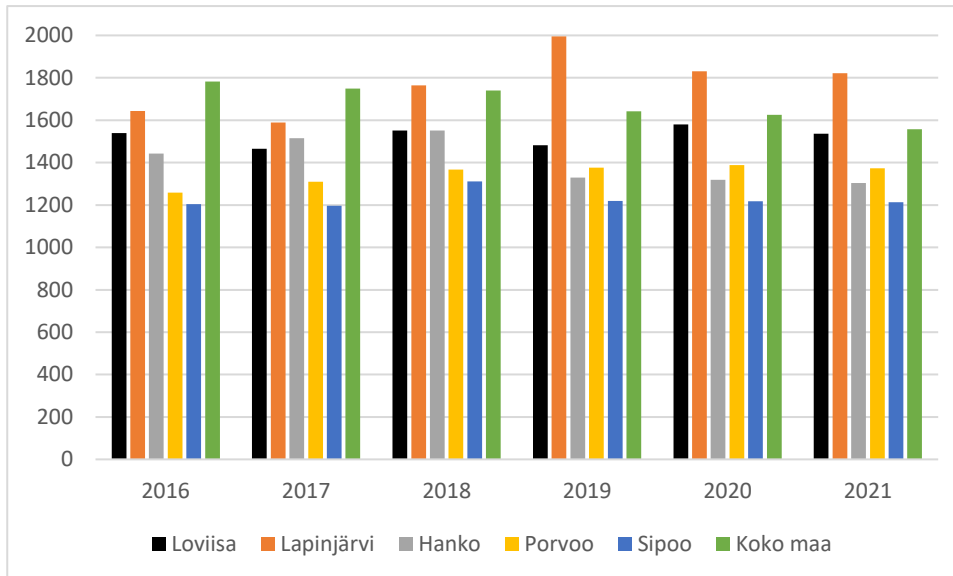
Lähde: Sotkanet.fi, THL

Indikaattori kertoo vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua saaneiden 18–64-vuotiaiden osuuden sataatuhatta vastaavan ikäistä kohti vuoden aikana, kun tarkastellaan kunnan kustantamia palveluita. Henkilökohtaisen avun määrä kasvaa vuosittain, mikä näkyy myös verrokkikunnissa. Indikaattoria tulkittaessa on otettava huomioon, että palvelujärjestelmä on aina kokonaisuus ja eri kunnat valitsevat erilaisia järjestämistapoja. Yksittäisten palvelujen vertailu kuntien kesken ei siis kerro koko totuutta, sillä kunta voi olla panostanut muihin palveluihin. Loviisaa ja Lapinjärveä voi verrata, koska kunnissa on samat palvelut ja myöntämiskriteerit.

2.3.6 Vaikeavammaisten liikkumista tukevat palvelut, saajia vuoden aikana / 100 000 asukasta

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Indikaattori ilmaisee vuoden aikana vammaispalvelulain mukaisia vaikeavammaisten kuljetuspalveluja saaneiden osuuden 100 000:a asukasta kohti. Indikaattori kuvaa vammaispalvelulain perusteella järjestettyjen kuljetuspalvelujen laajuutta. Itä-Uudenmaan alueella yhtenäistettiin vaikeavammaisten kuljetuspalveluiden myöntämiskriteereitä vuodesta 2021 eteenpäin, jolloin kuntien vertailtavuus paranee. Loviisan ja Lapinjärven tuloksessa mukana ovat kaikkien ikäluokkien vammaispalvelukuljetukset kuten oppilas- ja opiskelijakuljetukset. Tilanne on pysynyt melko samanlaisena vuodesta 2016 alkaen. Kun tulos suhteutetaan 100 000 asukasta kohti, pienikin muutos näkyy pienessä väestömäärässä isona.

2.3.7 UKK-instituutin liikkumattomuuden kustannuslaskuri

Liiallinen paikallaanolo ja liikkumisen suositusta vähäisempi reippaan ja rasittavan liikkumisen määrä eli liikkumattomuus lisäävät väestötasolla useiden kansansairauksien, kuten tyypin 2 diabeteksen, sepelvaltimotaudin ja masennuksen riskiä. Liikkumattomuus lisää esimerkiksi Alzheimerin taudin ja lonkka- ja rannemurtumien riskiä ja saattaa heikentää ikääntyneen väestön toimintakykyä ja sen myötä itsenäistä arjessa selviytymistä.

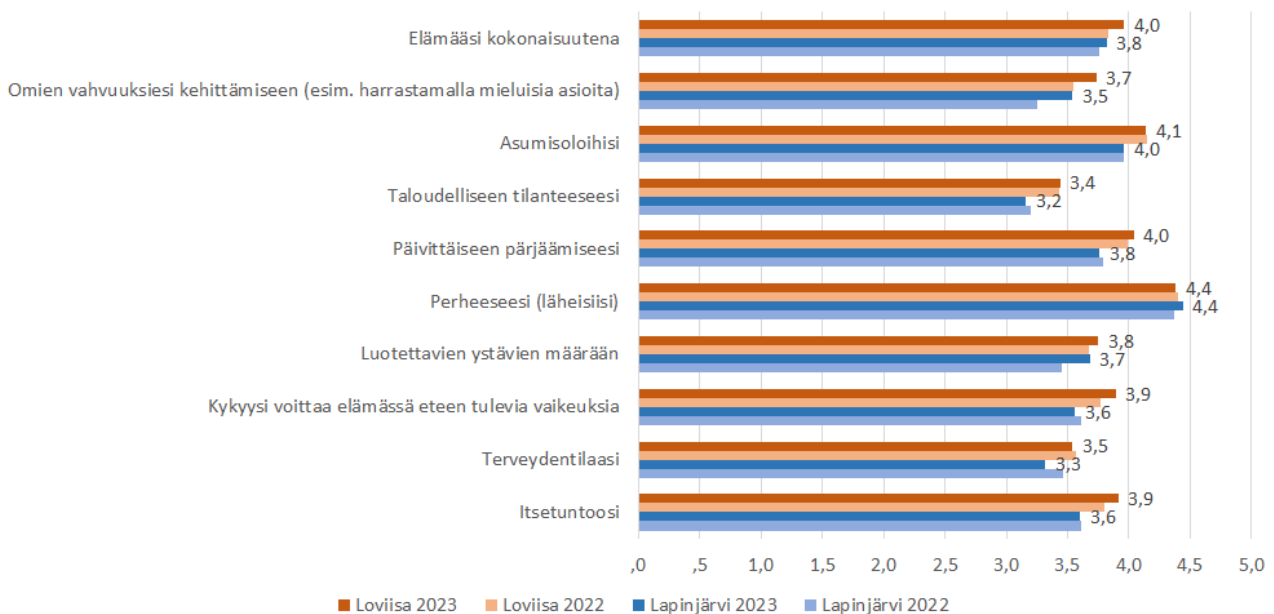
UKK-instituutti on tehnyt tutkimuksiin ja selvityksiin perustuvan liikkumattomuuden ja paikallaanolon aiheuttamien kansansairauksien kustannuksille kustannuslaskurin. Laskelmissa on huomioitu 20–84-vuotiaat ja kustannukset on laskettu niin, että 76 prosenttia liikkuu liian vähän ja 83 prosenttia on liikaa paikallaan. Kustannuslaskurin mukaan Loviisan liikkumattomuuden kokonaiskustannukset on 4 184 000 euroa ja Lapinjärven 757 000 euroa. Paikallaanolon kustannuksiksi laskuri antaa Loviisalle 4 351 000 euroa ja

Lapinjärvelle 781 000 euroa. Kustannuslaskuri ei sisällä liikkumattomuudesta aiheutuvia erilaisia tuottavuuskustannuksia, kuten tuloverojen menetyksiä ja työttömyystukien maksamista. (Lähde: UKK-istituutti)

2.3.8 Hyvinvointikyselyn tuloksia työikäisten koetusta hyvinvoinnista

Loviisan kaupunki ja Lapinjärven kunta ovat yhdessä tehneet kuntalaisille avoimen hyvinvointikyselyn vuosittain. Kyselyn tarkoituksena on asukkaiden äänen kuuleminen ja kokemuksellisesta hyvinvoinnista kertovien tulosten saaminen. Työikäisten lukumäärä kyselyn vastaajista oli Loviisassa vuonna 2022 237 henkilöä (50 % Loviisan vastaajista) ja vuonna 2023 214 henkilöä (49 % Loviisan vastaajista). Lapinjärvellä työikäisten lukumäärä kyselyn vastaajista oli vuonna 2022 71 henkilöä (59 % Lapinjärven vastaajista) ja vuonna 2023 50 henkilöä (52 % Lapinjärven vastaajista).

Kuinka tyytyväinen olet seuraaviin asioihin nykyhetkellä?
(18 – 64-vuotiaat)

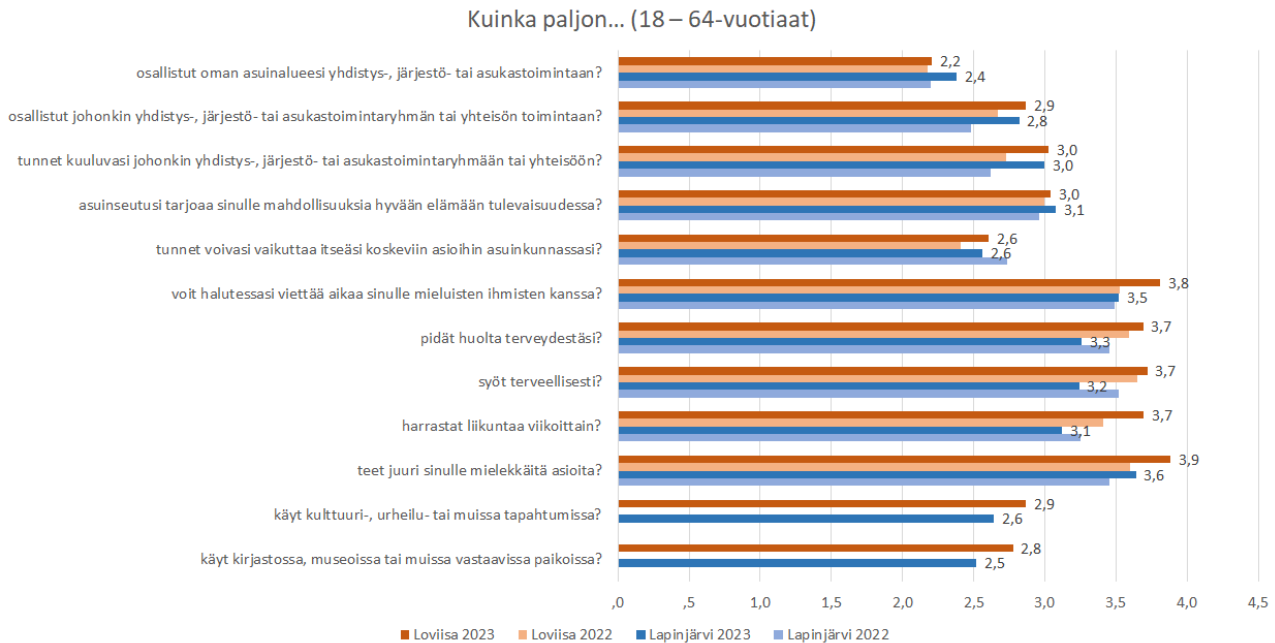

Kaaviossa vertaillaan työikäisten (18–64-vuotaiden) vuosien 2022 ja 2023 vastausten keskiarvoja asteikolla 1 en lainkaan ja 5 erittäin paljon.

Vuoden 2023 hyvinvointikyselyn vastausten keskiarvojen mukaan Loviisalaiset työikäiset (18–64-vuotiaat) ovat eniten tyytyväisiä perheeseen (läheisiin) (4,4), asumisoloihin (4,1), päivittäiseen pärjäämiseen (4,0) sekä elämään kokonaisuutena (4,0). Vähiten tyytyväisiä oltiin kyselyn vastauksien mukaan taloudelliseen tilanteeseen (3,4) ja terveydentilaan (3,5). Loviisalaisten työikäisten vuoden 2023 vastausten keskiarvot ovat pysyneet lähes vastaavalla tasolla vuoteen 2022 verrattuna. Vastausten keskiarvo on hieman parantunut tyytyväisyydessä omien vahvuuksien kehittämiseen (2022: 3,5 -> 2023: 3,7) sekä elämään kokonaisuutena (2022: 3,8 -> 2023: 4,0). Vastausten keskiarvo on hieman laskenut työikäisten tyytyväisyydessä omaan terveydentilaansa (2022: 3,5 -> 2023: 3,4).

Vuoden 2023 hyvinvointikyselyn vastausten keskiarvojen mukaan Lapinjärven työikäiset (18–64-vuotiaat) ovat eniten tyytyväisiä perheeseen (läheisiin) (4,4), asumisoloihin (4,0),

päivittäiseen pärjäämiseen (3,8) sekä elämään kokonaisuutena (3,8). Vähiten tyytyväisiä oltiin kyselyn vastauksien mukaan taloudelliseen tilanteeseen (3,2). Lapinjärven kunnan vuoden 2023 työikäisten vastausten keskiarvot ovat pysyneet lähes vastaavalla tasolla vuoteen 2022 verrattuna. Vastausten keskiarvo on hieman parantunut tyytyväisyydessä omien vahvuuksien kehittämiseen (2022: 3,3 -> 2023: 3,5) sekä luotettavien ystävien määrässä (2022: 3,5 -> 2023: 3,7). Vastausten keskiarvo on hieman laskenut työikäisten tyytyväisyydessä omaan terveydentilaan (2022: 3,5 -> 2023: 3,3).

Kaaviossa vertaillaan työikäisten (18–64-vuotaiden) vuosien 2022 ja 2023 vastausten keskiarvoja asteikolla 1 en lainkaan ja 5 erittäin paljon.

Vastausten keskiarvojen perusteella Loviisalaiset työikäiset tekevät eniten itselleen mielekkäitä asioita (3,9) ja viettävät aikaa itselleen mieluisten ihmisten kanssa (3,8). Vastausten keskiarvot ovat hieman nousseet kaikkien väittämien osalta vuoteen 2022 verrattuna. Vastausten keskiarvot olivat nousseet vuoteen 2022 verrattuna eniten seuraavissa kysymyksissä: ”tunnet kuuluvasi johonkin yhdistys-, järjestö- tai asukastoimintaryhmään tai yhteisöön” (2022: 2,7 -> 2023: 3), ”voit halutessasi viettää aikaa sinulle mieluisten ihmisten kanssa” (2022: 3,5 -> 2023: 3,8), ”harrastat liikuntaa viikoittain” (2022: 3,4 -> 2023: 3,7) ja ”teet juuri sinulle mielekkäitä asioita” (2022: 3,6 -> 2023: 3,9).

Vastausten keskiarvojen perusteella Lapinjärven työikäiset tekevät eniten itselleen mielekkäitä asioita (3,6) ja viettävät aikaa itselleen mieluisten ihmisten kanssa (3,5). Vastausten keskiarvot olivat hieman nousseet vuoteen 2022 verrattuna seuraavissa kysymyksissä: ”tunnet kuuluvasi johonkin yhdistys-, järjestö- tai asukastoimintaryhmään tai yhteisöön” 2,6 (2022) -> 3,0 (2023) ja ”osallistut johonkin yhdistys-, järjestö- tai asukastoimintaryhmän tai yhteisön toimintaan” 2,5 (2022) -> 2,8 (2023). Vastausten keskiarvot ovat laskeneet vuoteen 2022 verrattuna seuraavissa väittämissä ja kysymyksissä: ”pidät huolta terveydestäsi” 3,2 (vuonna 2022 3,5), ”syöt terveellisesti” 3,2 (vuonna 2022 3,5) ja ”harrastat liikuntaa viikoittain” 3,1 (vuonna 2022 3,3).

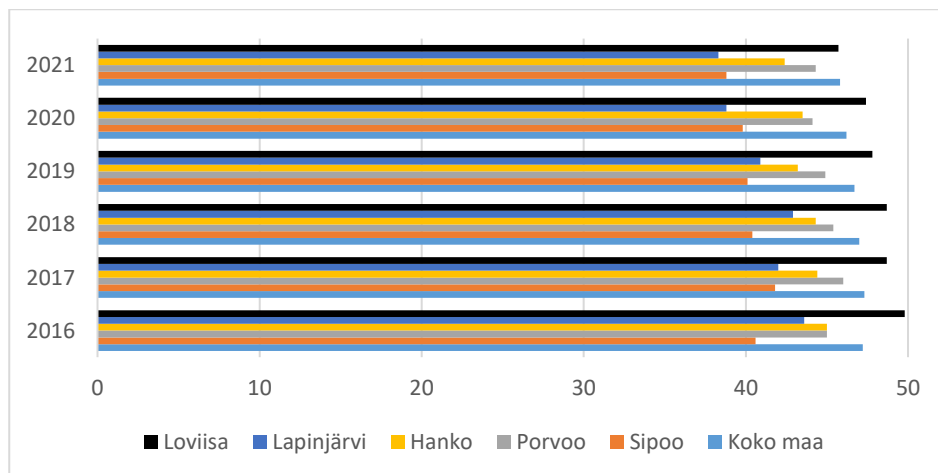
2.4 Ikäihmiset

Loviisassa ja Lapinjärvellä ikäihmisten osuus on suuri, ja se kasvaa edelleen. Tilastotietojen mukaan vuonna 2021 30,5 prosenttia Lapinjärven kunnan asukkaista oli 65 vuotta täyttäneitä. Vastaava luku Loviisassa on 30,1 prosenttia. Avuntarve kasvaa iän myötä ja näin ollen ikääntyneiden määrän kasvu saattaa vaikuttaa säännöllisen kotihoidon ja tehostetun palveluasumisen piirissä olevien asiakkaiden määrän kasvuun. Avun tarpeen kasvuun vaikuttaa etenkin keskivaikeaa ja vaikeaa muistisairautta sairastavien ikääntyvien määrä. Koska ikääntyneiden määrä kasvaa, myös keskivaikeaa tai vaikeaa muistisairautta sairastavien määrän ennustetaan tilastotietojen mukaan kaksinkertaistuvan Uudellamaalla seuraavien kahdenkymmenen vuoden aikana (Hyvinvointifaktoja uusmaalaisista ikäihmisistä, HUS 2021).

Vuoden 2021 tilastotietojen mukaan yksin vakinaisesti asuvia 75 vuotta täyttäneitä vastaavan ikäisestä väestöstä oli Loviisassa eniten ja Lapinjärvellä vähiten vertailtaessa vertailukuntiin tai koko maahan.

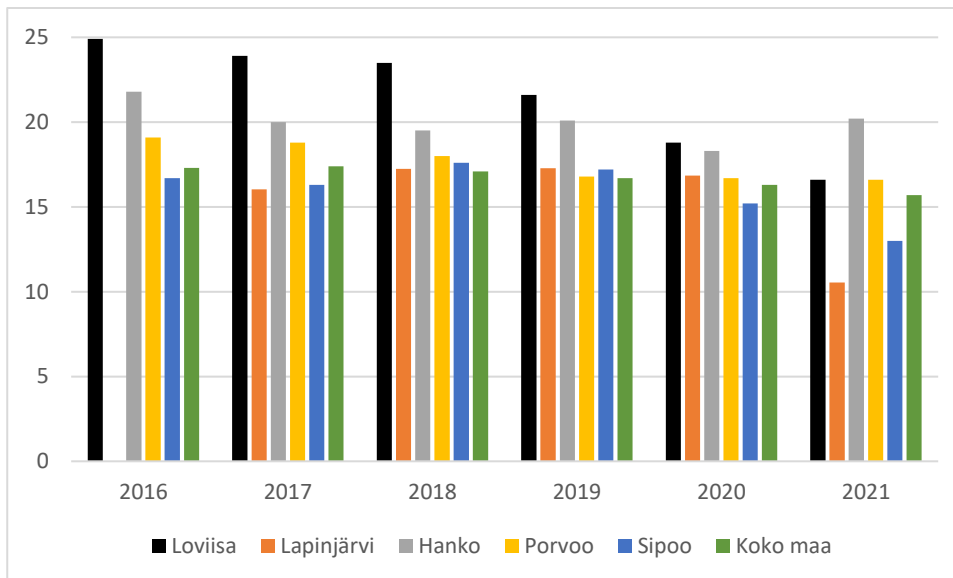
2.4.1 Yksin asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

Lähde: *Sotkanet.fi, THL*

2.4.2 Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

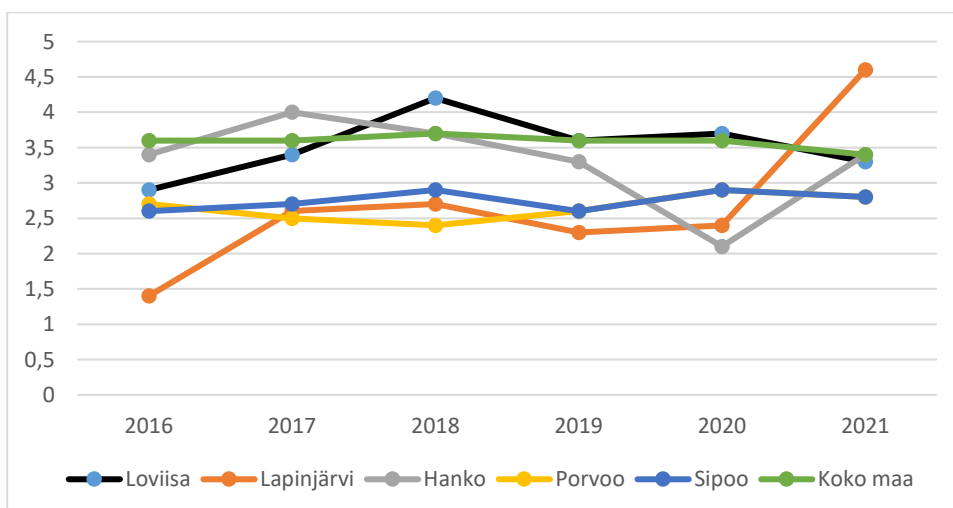
Lähde: Sotkanet.fi (THL) ja Lapinjärven kunnan tilasto

Loviisassa säännöllisen kotihoidon (sisältäen kotipalvelun, kotisairaanhoidon) piirissä olevien 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä (16,6 %) on suurempi kuin vertailukunnissa tai koko maassa keskimäärin Hankoa lukuun ottamatta, jossa säännöllisen kotihoidon piirissä olleiden 75 vuotta täyttäneet asiakkaiden määrä vastaavan ikäisestä väestöstä oli suurin (20,2 %) vuoden 2021 tilastotietojen mukaan. Lapinjärven vastaava luku oli vuonna 2021 10,54 prosenttia. Vuoden 2022 aikana on säännöllisen kotihoidon piirissä olevien 75-vuotta täyttäneiden asiakkaiden määrä kasvanut Lapinjärvellä luvun ollessa 14,1 prosenttia (Lapinjärven oma tilastotieto).

2.4.3 Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 65 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä

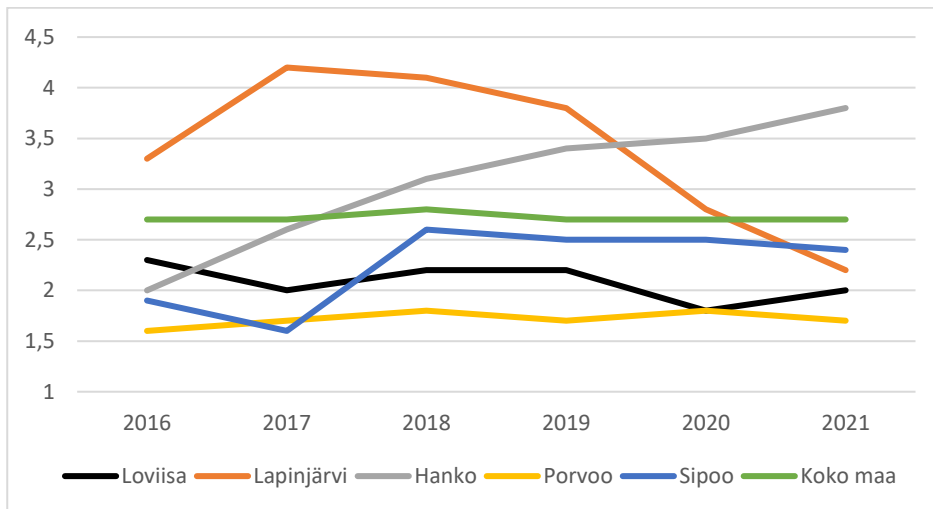
Lähde: Sotkanet.fi, THL

Lapinjärven kunnan ikääntyneiden tehostetussa palveluasumisessa asuvien 65 vuotta täyttäneiden asiakkaiden määrä (4,6 %) vuonna 2021 oli suurempi kuin vertailukunnissa tai koko maassa vastaavan ikäisestä väestöstä. Loviisan vastaava luku oli vuonna 2021 3,3 prosenttia. Vertailukunnista pienin 65 vuotta täyttäneiden määrä tehostetussa palveluasumisessa oli Sipoossa (2,7 %). Koko maan vastaava luku oli 3,4 prosenttia.

2.4.4 Omaishoidon tuen 65 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Lähde: Sotkanet.fi, THL

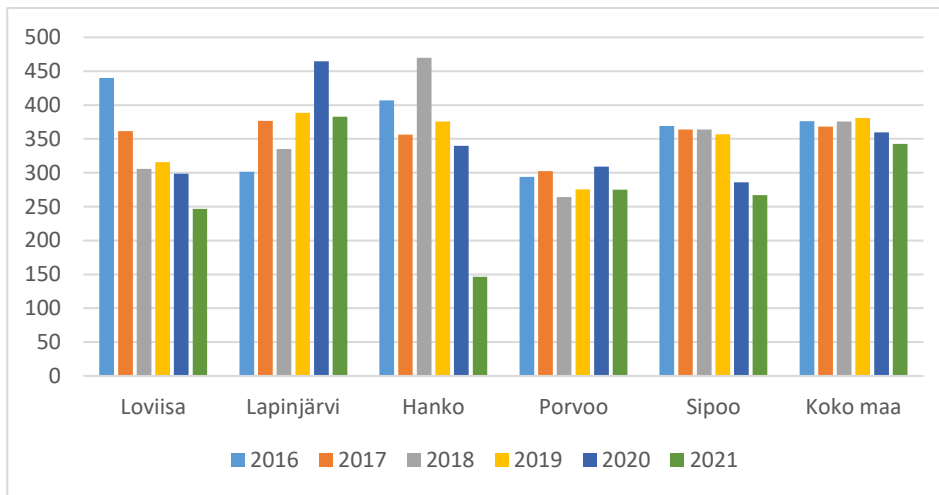

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen valtakunnallisena tavoitteena on, että omaishoidon tukea saisi vähintään 5 prosenttia yli 74-vuotiaista. Omaishoito on merkittävä voimavara, ja se keventää raskaampien palvelujen tarvetta. Lapinjärvellä 75 vuotta täyttäneiden kattavuusprosentti vuonna 2021 oli 2,2 prosenttia. Loviisan vastaava luku oli 2,0 prosenttia. Todellisuudessa omaishoitajien määrä on kuitenkin hieman suurempi, koska kaikki omaishoitajat eivät halua hakea omaishoidon tukea. Tämä tulee esille varsinkin Lapinjärven kunnan tilastoluvuissa, joissa Lapinjärven kunnan yli 65-vuotiaiden omaishoidettavien määrä on laskenut reilusti viimeisten kahden vuoden aikana.

Loviisassa omaishoitajuus yleistyi selkeästi vuonna 2022. Senioripalveluissa arvioitiin, että nousua olisi yli 30 prosenttia, mikä johtui panostuksesta viestintään sekä omaishoitajien tukemiseen. Omaishoitajuuden lisääntyminen vähensi kotihoidon käyntikertoja sekä opetti kotihoitoon uusia käytänteitä, kuten ohjeistusta lääkkeiden antoon, ja vähensi ruoan valmistuksen tarvetta. Loviisan kaupunki tarjosi omaishoitajille lakisääteisten kolmen päivän vapaan sijaan seitsemän päivää vapaata kuukaudessa, mikä tukee omaishoitajien tärkeää työtä. Omaishoitajien määrän kasvu sekä vapaiden määrä kasvattivat vastaavasti intervallihoidojen määrää.

2.4.5 Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

Lähde: Sotkanet.fi, THL

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot ovat vähentyneet Loviisassa ja Lapinjärvellä aikaisempiin vuosiin verrattuna. Lapinjärven kunta ja Loviisan kaupunki ovat pyrkineet vuoden 2022 aikana ennaltaehkäisemään ikäihmisten kaatumisia jakamalla ikäihmisille ilmaiseksi kenkiin kiinnitettäviä liukuesteitä. Liukastuminen aiheuttaa ikääntyneillä helposti luunmurtumia tai pään vammoja. Liukkaana vuodenaikana liukuesteet pienentävät huomattavasti onnettomuusriskiä ja mahdollistavat myös ikääntyneiden toimintakyvyn ylläpitämisen ja liikkumisen.

2.5 Kaikki ikäryhmät

HYTE-työryhmä toteutti kuntalaisille hyvinvointikyselyn kolmannen kerran helmikuussa 2023, jotta hyvinvointityön tueksi saataisiin tietoa myös kuntalaisten kokemasta hyvinvoinnista. Loviisassa kyselyyn vastasi 441 (vuonna 2022: 478, 2021: 186) ja Lapinjärvellä 96 (vuonna 2022: 121, 2021:41) asukasta. Kyselyssä koottiin tietoa Loviisan ja Lapinjärven eri alueilta väestöryhmittäin.

Hyvinvointikyselyn loviisalaisista vastaajista jokapäiväistä hyvinvointia vahvistavana asiana perhettä piti 30 prosenttia, ystäviä 17 prosenttia ja harrastuksia 23 prosenttia. Ympäristössään hyvin olevia asioita oli vastaajista 32 prosentin mielestä luonto, 15 prosentin mielestä rauhallisuus ja turvallisuus ja 8 prosentin mielestä liikuntapaikat. Vastaajat kehittäisivät ympäristössään muun muassa palveluita (17,2 %), kevyenliikenteen väyliä (5,4 %), katujen kunnossapitoa (4,5 %), julkista liikennettä (4,1 %) ja liikenneturvallisuutta (3,6 %).

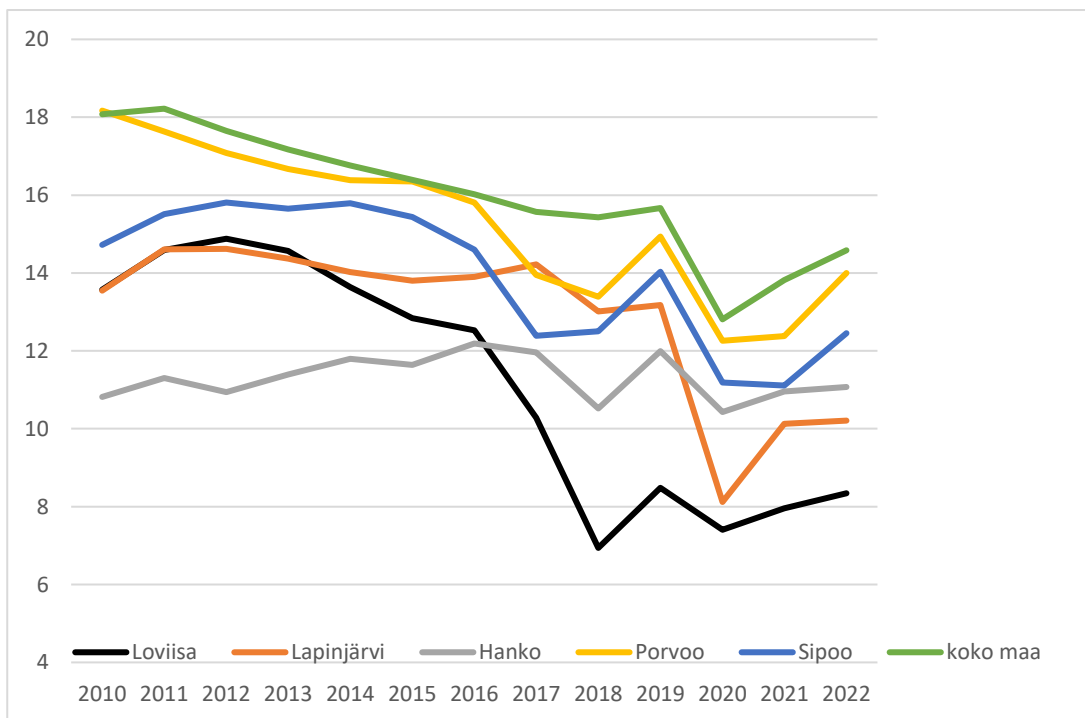
Osallisuus ja osallisuuden kokeminen on yksi tärkeä osa hyvinvointia. Hyvinvointikyselyn kaikista vastaajista 16,4 prosenttia (2021: 20,7 %, 2020: 26,9 %) tunsu, ettei voi lainkaan vaikuttaa itseään koskeviin asioihin asuinkunnassa. Loviisassa osallisuutta on pyritty vahvistamaan kuulemalla asukkaita aktiivisesti muun muassa erilaisin kyselyin sekä

järjestämällä kyläiltoja. Vuoden aikana suunniteltiin ja valmisteltiin osallistavan budjetoinnin käyttöönottoa vuonna 2023. Suomen ensimmäiset aluevaalit, joissa valittiin aluevaltuutetut hyvinvointialueen aluevaltuustoon, järjestettiin tammikuussa 2022. Aluevaalien äänestysprosentti koko maassa oli 47,5 eli äänioikeutetuista enemmän jätti äänestämättä kuin käytti äänioikeuttaan. Itä-Uudellamaalla äänestysprosentti oli 48,5 prosenttia, Loviisassa 48,0 prosenttia ja Lapinjärvellä 47,5 prosenttia.

Loviisan kirjastoissa painopisteenä oli lapsiperheiden ja lasten lukemisen edistäminen. Lapinjärven kirjaston tekemän hyvinvointityön teemoja olivat muun muassa terveyden edistäminen sekä kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen. Molempien kuntien kirjastoista oli mahdollista lainata erilaisia liikuntavälineitä sekä osallistua erilaisiin kulttuuri- tai hyvinvointitapahtumiin. Kirjastojen maksuttomissa näyttelytiloissa kuntalaiset voivat pitää omia kädentaitojaan tai kuvataidettaan esitteleviä näyttelyjä. Kirjastojen tiloja oli mahdollista varata maksutta esimerkiksi kolmannen sektorin tapahtumia ja tilaisuuksia varten. Yksi kirjaston ydintehtävistä on tarjota kuntalaisille avoin, turvallinen ja maksuton tila, johon kaikki ovat tervetulleita. Loviisassa aloitettiin koulun ja kirjaston yhteistyöhanke, jossa oli tarkoitus edistää omatoiminen kirjastopolku kaikille peruskoulun oppilaille. Lapinjärven kirjastossa aloitettiin vuonna 2022 pienten kirjastojen demokratiatyötä ja kuntalaisten osallisuutta edistävä hanke.

2.5.1 Kokonaislainaus/asukas

Lähde: Suomen yleisten kirjastojen tilastot, Tilastot.kirjastot.fi

2.5.2 Liikunta, TEAviisari

Lähde: Teaviisari.fi

	2014	2016	2018	2020	2022
Loviisa	48	53	60	76	66
Lapinjärvi	19	25	45	57	68
Hanko	63	37	74	60	65
Porvoo	73	77	65	70	66
Sipoo	45	43	48	44	47
Koko maa	68	71	74	72	72

TEAviisari (terveydenedistämisasiivisyys) on kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden edistämisyssä kuvaava verkkopalvelu. Terveydenedistämisasiivisyys muodostuu seitsemästä eri näkökulmasta: sitoutuminen, johtaminen, terveysseuranta ja tarveanalyysi, voimavarat, yhteiset käytännöt, osallisyys sekä muut ydintoiminnat. Näiden näkökulmien avulla voidaan arvioida, miten hyvin kunta on hoitanut väestön terveyden edistämisyseen liittyviä toimintoja. (Lähde: Teaviisari.fi)

Vuoden 2022 TEAviisari-tulosten mukaan hyvää laatua Loviisassa ovat johtaminen ja osallisyys mutta muissa osioissa on parannettavaa. Lapinjärvellä hyvä laatu on sitoutumisessa, johtamisessa sekä osallisyudessa ja muissa on parannettavaa. Loviisa sekä Lapinjärvi saivat osallisyudesta 100 pistettä.

Eniten kehitettävää kummassakin kunnassa on edelleen osiossa seuranta ja tarveanalyysi, joka kuvaa vastuuväestön terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden seuranta ja tarveanalyysiä väestöryhmittäin sekä raportointia johtoryhmälle ja luottamushenkilöille: Loviisa 45 pistettä (2020: 42) ja Lapinjärvi 25 pistettä (2020: 22).

Hyvinvointikyselyn kysymyksen ”ottaen kaikki seikat huomioon kuinka onnellinen olet” loviisalaisten onnellisyyskeskiarvo asteikolla 1–5 oli 3,8 (2022: 3,6, 2021 3,7) ja lapinjärveläisten oli 3,7 (2022:3,6, 2021: 3,8). Suurin osa loviisalaisista vastaajista (44 %) antoi arvosanaksi 4. Erittäin onnettomaksi itsensä kokivat 1,4 prosenttia vastaajista (2022: 3,6 %, 2021: 1,8). Myös lapinjärveläisistä suurin osa vastaajista (49 %) antoi arvosanaksi 4. Erittäin onnettomaksi itsensä kokivat 1,0 prosenttia lapinjärveläisistä vastaajista (2022: 0,8 %, 2021: 0 %).

3 Hyvinvointityö vuonna 2022

Vuosi 2022 oli kolmas poikkeusvuosi peräkkäin. Vuotta leimasivat Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, energiakriisi ja korkea inflaatio.

Hyvinvointisuunnitelmasta, hyvinvointikatsauksista ja valtuustokauden lopussa tehtävästä hyvinvointikertomuksesta vastaa hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen (HYTE) monialainen ohjausryhmä ja -työryhmä, jossa jäseninä on edustajia kuntien kaikilta hallinnonaloilta. Lisäksi työryhmän työskentelyyn osallistuvat Loviisan Järjestöt ry:n toiminnanjohtaja ja seurakuntien nimeämä edustaja. Loviisan kaupunginhallitus (KH 20.12.2021 § 154) valitsi

Loviisan edustajat ryhmiin vuodelle 2022 ja Lapinjärven kunnanhallitus nimesi omat edustajansa (KHALL 17.1.2022 § 9). Työryhmän puheenjohtajana toimi lasten ja nuorten palvelupäällikkö ja ohjausryhmän puheenjohtajana sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja. Molempien ryhmien sihteerinä toimii hyvinvointisuunnittelija. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä järjesti asukkaille kyläillat Pernajassa ja Tesjoella sekä turvallisuus-kävelyn keskustassa yhdessä yhdistysten kanssa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä (HYTE-työryhmä) kokoontui yhdeksän kertaa ja ohjausryhmä neljä kertaa vuonna 2022.

Vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyi kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen muodostavat seitsemän kuntaa: Askola, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä, Porvoo, Pukkila ja Sipoo. Tammikuussa 2022 järjestettiin Suomen ensimmäiset aluevaalit, joissa valittiin hyvinvointialueen ylin päätöksentekoeelin, aluevaltuusto. Tulevan hyvinvointialueen valmistelutyötä tehtiin vuoden 2022 aikana eri jaostossa sekä Tulevaisuuden sote-keskus ja Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut iäkkäille -hankkeissa. Näiden hankkeiden uudet sisällöt, eli hoitotakuu (suunterveys ja terveysasemapaalvelut), kuntoutus, omaishoito ja ikääntyvän henkilön psykososiaalinen tuki käynnistyivät. RRF-hankkeessa jatkettiin rakenneuudistus-hankkeessa tehtyä kehittämistyötä ja ratkaistiin alueella niihin liittyviä haasteita. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeessa, Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut iäkkäille -hankkeessa ja Suomen kestävä kasvun hankkeessa edettiin useissa konkreettisissa palveluissa, muun muassa asiakasohjauksessa ja neuvonnassa sekä omaishoidossa.

Koronaviruspandemia ja siitä johtuvat rajoitukset, määräykset ja sulkupäätökset vaikuttivat kuntalaisten hyvinvointiin myös vuonna 2022. Vuoden alussa harrastustoimintaa ja tapahtumien järjestämistä rajoitettiin sulkemalla tiloja ja rajoittamalla osallistujamääriä. Koronarokotuksia annettiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) määräämää rokotusjärjestystä noudattaen. Oman hyvinvointikyselyn mukaan korona ei vaikuta hyvinvointiin tällä hetkellä lainkaan 57 prosenttiin vastaajista. Paljon tai erittäin paljon se vaikuttaa 8,7 prosenttiin vastaajista.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa lisäsi merkittävästi Loviisan maahanmuuttajien määrää vuoden 2022 aikana. Loviisaan avattiin 270 asiakaspaikkainen Hemcare Oy:n hajasijoitusmallinen vastaanottokeskus kesällä 2022 heinä-elokuun taitteessa. Yhteistyö Loviisan kaupungin ja Hemcare Oy:n vastaanottokeskuksen välillä aloitettiin jo ennen vastaanotto-keskuksen perustamista, ja yhteistyön tuloksena lapsiperheet saatiin majoitettua vapaana olevien varhaiskasvatus- sekä koulupaikkojen läheisyyteen. Vastaanottokeskuksen avaamisen myötä Loviisassa järjestettiin neljä valmistavan opetuksen ryhmää Harjurinteen koulussa, ja Loviisan kansalaisopistossa suomen kielen kurssien määrä kasvoi reilusti. Lisääntyneestä kurssitarjonnasta sekä valmistavista luokista hyötyivät myös muut Loviisan alueen maahanmuuttajat. Vuoden 2022 marraskuussa Maahanmuuttovirasto antoi Loviisan vastaanottokeskukselle toimeksiannon kasvattaa kapasiteettiaan 370 paikkaiseksi vastaanottokeskukseksi. Vuoden 2022 lopussa vastaanottokeskuksen asiakasmäärä oli noin 270 asiakasta.

Loviisa vastaanotti vuoden 2022 aikana 10 kiintiöpakolaista, joiden kotouttaminen ja suomen kielen oppiminen tapahtui poikkeuksellisen nopeasti. Suurimpana haasteena

kiintiöpakolaisten kohdalla on ollut suomalaisten ystävien saaminen sekä halu muuttaa suuremmille paikkakunnille. Kiintiöpakolaiset hyötyivät kasvaneesta suomen kielen kurssitarjonnasta vuoden 2022 aikana.

Maahanmuuttajien määrän lisääntymisen myötä Loviisassa on kasvatettu yhteistyötä Itä-Uudenmaan yhteisen MOI-hankkeen myötä, joka on elokuusta 2022 alkaen toiminut Loviisassa viikoittaisena matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapisteinä. Kovan kysynnän vuoksi ohjaus- ja neuvontapalveluiden yhteyteen perustettiin vapaaehtoistoiminnalla pyörivä kielikahvila. Kielikahvilassa ja ohjaus- ja neuvontapisteessä kävijöitä oli viikoittain 15–30 asiakasta. Asiakkaiden pyynnöstä Loviisaan suunniteltiin 2023 tammikuusta alkaen myös toinen kielikahvila. Ohjaus- ja neuvontapisteiden sekä kielikahviloiden paikkana toimi Kumppanuustalo Kulma. Maahanmuuttajien määrän lisääntymisen johdosta Loviisan maahanmuuttopalvelut yhdessä Loviisan vastaanottokeskuksen kanssa tekivät yhteistyötä Loviisaan saatavan kotoutumiskoulutuksen eteen, jotta se saataisiin alkamaan vuoden 2023 aikana.

Koronapandemian luoman epävarmuuden väistyttyä aiheutti Ukrainassa alkanut sota monenlaisia vaatimuksia Lapinjärven kunnan toiminnalle ja taloudelle. Varautuminen kriisitilanteisiin, hintojen nousu, energian saannin turvaaminen ja kuntaan saapuneiden ukrainalaisten auttaminen haastoivat kunnan toimintaa normaalin palvelutuotannon ylläpitämisen ja toiminnan kehittämisen ohella. Vuoden 2022 aikana hyväksyttiin kunnalle uusi elinkeinopoliittinen ohjelma ja perustettiin kunnan ja yrittäjien edustajista koostuvat elinkeinoryhmä. Yhteistyötahojen kanssa kunta oli myös mahdollistamassa uuden pelastusaseman valmistumista Lapinjärvelle.

Ukrainalaiset ilmoittautuivat Lapinjärvellä kouluun maaliskuun lopussa, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan ja suojaa hakevia ukrainalaisia muutti asumaan yksityiseen majoitukseen myös Lapinjärvelle. Kesän aikana suurin osa ukrainalaisista muutti pois Lapinjärveltä. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen on edellyttänyt hyvinvointia ja oppimista tukevia erityisiä palveluita, joita on järjestetty valtion erityisrahoituksen turvin. Venäjän hyökkäys Ukrainaan lisäsi pelkoja ja huolia turvallisuudesta. Turvallisuussuunnitelmia päivitettiin uusien uhkien varalta. Opiskeluhuollon palveluiden avulla tuettiin oppilaita, joilla oli lisääntyneitä huolia turvallisuustilanteeseen liittyen.

Lapinjärven kunnan UNICEF Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelma hyväksyttiin marraskuussa Lapinjärven kunnan ja Suomen UNICEFin edustajien yhteisessä tapaamisessa. Lapinjärvi haluaa varmistaa, että jokaisella lapsella on vaikutusmahdollisuuksia omassa arjessaan, turvallinen aikuinen lähellä, kavereita ja harrastuksia sekä koulu, joka antaa mahdollisuuden onnistumiseen lapsen taustasta riippumatta. Tavoitteena on, että lapsen oikeudet toteutuvat kunnan hallinnossa ja lasten arjen palveluissa. Mallin avulla on edistetty lasten oikeuksia niin päätöksenteossa, hallinnossa kuin palveluissa. Keväällä 2022 järjestettiin Lapsiparlamentti 2022, joka sai valtavan hyvän vastaanoton. Vuoden 2022 aikana on useiden eri toimenpiteiden avulla edistetty lapsilähtöisen kunnan rakentumista ihmislähtöisen kunnan kuntastrategiaan perustuen.

Suomen Unicef hyväksyi Loviisan Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelma huhtikuussa 2022 verkossa toteutetun tapaamisen jälkeen. Tapaamiseen osallistui Loviisan koordinaatiotyöryhmän jäseniä sekä kaksi Unicefin edustajaa. Toimintasuunnitelman toteuttaminen on aloitettu tiiviissä yhteistyössä Loviisan nuorisovaltuuston kanssa, ja siinä

korostetaan lasten osuutta aktiivisina kuntalaisina. Loviisan kaupunki haluaa taata lapsille mahdollisuuden tulla kuulluiksi ja vaikuttaa itseään koskevissa asioissa.

Loviisan kaupunki haluaa valuttaa lapsen oikeudet koko organisaatioon ja ympäröivään yhteisöön. Toimintasuunnitelman avainsanoja ovat perehdyttäminen, tiedottaminen, lapsivaikutusten arviointi sekä edustukselliset osallisuusrakenteet. Positiivisia tulevaisuuden näkymiä halutaan vahvistaa luomalla demokratiapolku, jonka avulla lapset voivat saada kokemuksen siitä, että heitä kuullaan ja heidän mielipiteillään on merkitystä. Lapsiparlamenttitoiminta tulee täydentämään nuorisovaltuuston jo entuudestaan tekemää hyvää työtä. Lapsiparlamenttitoiminnan perustamista on käsitelty ja periaatteet hyväksytyt kasvatus- ja sivistyslautakunnassa marraskuussa 2022. Kaupunginvaltuusto (KV 14.12.2022 § 104) merkitsi tiedokseen lapsiparlamenttitoiminnan periaatteet.

HYTE-ryhmät tekivät syksyllä Loviisan kaupungin osallisuusohjelman toteutuksen seurannan. Kaupungin johtoryhmä arvioi syyskuussa 2022 kaupungin osallisuuden toteutumista käyttäen Kuntaliiton osallisuustoiminnan itsearviointityökalua maaseutumaisille kunnille (kokousmateriaalina). Arvioinnin perusteella kuntalaisaloitteita käsitellään hyvin ja vaikuttamistoimielimet toimivat. Arvioinnin perusteella kehitettävää on osallisuustyön huomioimisessa kunnan budjetissa varaamalla siihen erillinen määräraha. Lisäksi on tarvetta nimetä osallisuutta koordinoivaa henkilö ja/tai vastuuttaa osallisuusasiat paremmin kaikille kaupungin työntekijöille. Seurannan yhteydessä tuli esille tarve saada koulutusta osallisuuden ymmärtämiseen ja sen myötä toteuttamiseen.

3.1 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden toimenpiteiden raportointi vuodelta 2022

Hyvinvointityöryhmä valitsi hyvinvointisuunnitelman 2021–2024 painopistealueiksi kolme pääkohtaa, jotka on johdettu Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan strategioista:

1. Asukkaiden osallisuus
2. Ehkäisevä toiminta ja oikea-aikaiset palvelut
3. Hyvinvointia tukeva ympäristö kestävä kehitys huomioiden

Loviisan kaikkiin toimenpiteisiin sisältyy Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallin toteuttaminen. Lisäksi kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti hyvinvointisuunnitelman Loviisan toimenpidematriisin ajantasaisuus arvioidaan uudelleen hyvinvointialueen toiminnan käynnistyttyä.

Hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut toimenpiteet koskevat koko valtuustokautta ja vuosittaisissa katsauksissa raportoidaan sinä vuonna tehdyistä toimenpiteistä.

Liitteenä oleviin matriiseihin on kerätty tieto vuodelta 2022. Matriiseissa on arvioitu toimenpiteiden toteuman tilannetta erilaisin värikoodein.

Toiminto ei toteutunut tai sitä ei vielä aloitettu vuonna 2022.

Toiminto on suunnitteluasteella tai aloitettu, mutta tuloksia ei vielä ole.

Toiminto on tehty suunnitellusti loppuun vuonna 2022, mutta kehitys jatkuu edelleen.

Joidenkin toimintojen kohdalla esiintyy eri värikoodeja riippuen siitä, missä toteutuksen vaiheessa kyseinen toiminto on.

Liite 1: Loviisan toimenpidematriisi

Liite 2: Lapinjärven toimenpidematriisi